Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 137 (8.079) ◆ 1992 йил ◆ 14 июль, сешанба ◆ Нархи 2 сўм.

ХЕЛЬСИНКИДАГИ ЕҲХК КЕНГАШИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И. КАРИМОВ нутқи

Муҳтарам Раис жаноблари!

Хоним ва жаноблар — аъло ҳазратлари!

Давлат ва ҳукумат бошлиқларининг кенгашида Ўзбекистон Республикаси делегацияси иштирок этишини давлатимиз мустақиллигини қарор топтириш йўлидаги жуда муҳим босқич деб, халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф қилган халқчил меъёрларига содиқлигимизнинг, халқаро ҳамжамият хавфсизлик ва ҳамкорлик қоидалари негизига қурилишига зўр иштиёқимизнинг яна бир исботи деб биламиз.

1992 йил мартида Ўзбекистон Республикаси БМТга аъзо бўлиб кирди. Ҳозиргача Ўзбекистонни дунёнинг 120 та мамлакати тан олди. Улардан қирқтаси билан дипломатия муносабатлари ўрнатиш ҳақида битимлар имзоланди, шуларнинг ярмига яқини—Европа мамлакатларидир.

Буни биз Европа ҳамжамияти томонидан Ўзбекистон Республикаси ўтказаётган йўл қўллаб-қувватланишининг ифодаси деб биламиз. Бизнинг йўлимиз инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини, оз сонли миллатларни ҳимоя қилиш, миллати, диний эътиқоди, ижтимоий насаби ва мақомидан қатъи назар барча фуқаролар учун муносиб турмуш шароити яратишга қаратилган.

Мустақил Ўзбекистон бир идеологиянинг, бир партиянинг ҳукмронлигини, буйруқбозлик-маъмуриятчилик, тақсимотчилик тизими асосига қурилган иқтисодни рад этиб, ўзбек халқининг ҳам, Европа ва бошқа қитъалар халқларининг ҳам тарихий тараққиёт тажрибасини уйғун равишда бирга қўшадиган йўлни танлаб олди.

Биз эркин бозор, ишбилармонлик, барча шаклдаги мулкчиликнинг тенглиги, халқаро ҳамжамият учун очиқлик йўлини танлаб олдик, фуқароларнинг ижтимоий жиҳатдан ночор гуруҳларини ҳимоя қилиш шаклларини, ҳар бир халқнинг миллий анъаналари, тили ва маданияти, ҳуқуқлари ва эркинликлари кафолатлари ҳамда улар ҳурмат қилиниши йўлини танлаб олдик, бу йўл айни инсон жамияти тараққиётининг ҳал қилувчи омилларини эътиборга олишга асосланади.

Бу қадар мўътабар анжуманда Ўзбекистоннинг овози биринчи бор янграмоқда. Айни шу боисдан ҳам биз овозимизни аввал бошдан халқимизнинг тинчлик ва ҳамкорликка бўлган эзгу орзулари ифодаси деб тушунишларини истаймиз. Ўзбекистон Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш билан Париж хартиясининг асосий қоидаларини, Умумевропа хонадонини барпо этиш тажрибасидан келиб чиққан қоидаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлайди.

Ҳозир мен эътиборингизни Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш (ЕҲХК)нинг у ёки бу минтақада тинчлик ва барқарорликни бузиши мумкин бўлган можаролар яқинлашувининг олдини олиш, таъбир жоиз бўлса шундай можароларга йўл қўймаслик жараёни муаммолари билан шуғулланувчи механизмини вужудга келтиришни жадаллаштириш масаласига қаратмоқчиман. Бу механизм аввало ҳудудий ва миллий асосда вужудга келадиган бирон-бир можарога халқаро, минтақа ва маҳаллий ташкилотларнинг эътибори ҳамда кучларини ёнғин алангa олмай туриб тўла жамлаш имконини берган бўлур эди, зеро можаронинг ловуллаб турган ёнғинини кейин, айниқса кўп киши қурбон бўлганидан сўнг, одамлар бошига мусибат тушган, вайронагарчилик ва тартибсизлик, бошланганидан кейин ўчириш ва тугатиш учун жуда катта маблағ ва куч сарфлаш керак бўлади.

Одамлар ғазабга келганидан кейин уларда эзгулик ва адолат, одамийлик ва инсонсеварлик туйғуларини тиклаш жуда қийин ва деярли иложсиз бўлиб қолади. Қорабоғдаги ва бошқа жойлардаги можаролар беҳосдан бошланмаганини ҳаммамиз биламиз. Бир-бирига мутлақо ўхшаш бўлган, бинобарин, бир хил тарзда ҳал этиладиган можаролар йўқлигини англаб турибмиз. Бироқ ҳаммамиз учун муштарак сайёранинг айрим минтақаларини ларзага солаётган барча можароларнинг илдизлари ва табиати ўхшашлигига аминмиз.

МДҲдаги кўпгина ёш мустақил давлатлар, Югославия ва бошқа мамлакатлар мисолида бунинг анчагина далилларини кўриб турибмиз.

Ўрта Осиё минтақасида ҳам шунга ўхшаш ҳолат рўй бериши мумкин, бу ерда четдан баттоллик ва мутаассибликни авж олдиришни тарғиб қилувчи ақидапарастлик пайт пойлаб турибди. ЕҲХКнинг янги ёш аъзоларидан бири — қўшнимиз Тожикистон мисолида шу нарса кўриняптику, ахир. У ерда ҳозирнинг ўзидаёқ инсон бошига тушган кулфатни, баттоллик ва муросасизлик қурбонларини кўрсатувчи кўпдан-кўп мисоллар мавжуд.

Бироқ, афсуски, халқаро афкор омма ва ахборот воситалари нечундир бу масалани четлаб ўтмоқда. Айни номатлуб оқибатларнинг олдини олиш мақсадида Миттеран жаноблари билан Гонсалес жанобларининг тинчлик ва ҳамкорликни таъминлайдиган барқарор куч тузиш тўғрисида бу ерда айтган таклифларини бизнинг минтақамизда рўёбга чиқариш ғоят долзарб вазифадир.

ЕҲХКнинг ҳамкорлик ва хавфсизликка оид ҳужжатлари таъсирчанлиги ҳам кўп жиҳатдан уларнинг ўз вақтида қабул этилишига боғлиқлигини тажриба кўрсатиб турибди. Бу ҳужжатлар қайд этувчи руҳда бўлмай, балки олдини олиш, йўл қўймаслик руҳида бўлгани яхши. Шу жиҳатдан олганда, ЕҲХКнинг оз сонли миллатлар бўйича олий комиссари таъсис этилиши жуда ўз вақтида қилинган ишдир.

Ҳозир бутун дунё ва у билан бирга Европа ҳам тараққиётнинг янги босқичига — бирлашув босқичига қадам қўймоқда. Бу босқич миллий маданият — технология, экология, иқтисодиёт, ҳуқуқ, умуман маданиятнинг янада равнақ топишига кўмаклаша олган бўлур эди. Айни оқилона бирлашув миллий маданиятларнинг башар маърифати ягона манбаидан ўзаро баҳраманд бўлиши ва бир-бирини бойитиш учун мустаҳкам омилларни вужудга келтиради.

Иқтисодиёт ёки технология тараққиётининг турли даражасида турган халқлар ва давлатлар бирлашув босқичига кираётганликлари табиийдир. Бу тафовут воқеликдир, бинобарин у ўз-ўзидан йўқ бўлиб кетади, деб фараз қилиш соддалик бўлур эди. Бундан келиб чиқадиган аниқ вазифа шуки, биз ҳаммамиз ЕҲХКда қатнашувчи давлатлар иқтисодий ҳамкорлигининг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олишимиз зарур.

ЕҲХК қоидалари бутун Европа-Осиё қитъасига ёйилаётган жараёнда Хельсинки битимларини рўёбга чиқариш механизми ҳозирнинг ўзидаёқ Ўрта Осиё ва Қозоғистон янги давлатларини ўз ичига олади. Ҳеч муболағасиз беҳисоб табиий-иқтисодий ресурсларга эга бўлган бу бадавлат ўлка ҳозир дунё давлатлари ва савдо-саноат доираларини дадил лойиҳаларни рўёбга чиқарса бўладиган минтақа тарзида ўзига жалб этмоқда.

Стратегик жиҳатдан бу минтақа шарқ билан ғарбни боғлайдиган ўзига хос бир халқа бўлиб қолиши мумкин. Тошкент давлатлар ўртасида мол, сармоя, хомашё ва иш кучи ўзаро ўтказиб туриладиган ўзига хос минтақа марказига, иқтисодиёт, маданият, сиёсат, хавфсизлик соҳасида миллий манфаатлар жамланган жойга айланишини жуда хоҳлар эдик. Ўтмишда Тошкент буюк ипак йўлидаги савдо марказларидан бири сифатида шундай аҳамиятга эга бўлган эди.

Ўзбеклар диёрининг буюк алломалари — Беруний, ал Хоразмий, Ибн Сино, Улуғбек юлдузлари Европадаги илм-фан осмонида порлаган эди. Европалик буюк сайёҳ Марко Поло, машҳур француз маърифатчиси Монтескье ўзбеклар диёрига бағишлаб асарлар ёзишган.

Ҳозирнинг ўзидаёқ Осиё ва Европадаги бир қанча мамлакатларнинг ҳамкорлиги билан бу соҳада жуда жиддий амалий қадамлар қўйилди. Собиқ ипак йўли бўйлаб коммуникациялар ва алоқаларни, ҳаво, темирйўл ва тош йўллардаги қатновни ривожлантириш, ҳар томонлама маданий ҳамкорликни авж олдириш учун сарфланаётган куч-ғайратларни ҳам назарда тутаяпман. Мана шу ишларда кўпгина мамлакатларнинг эзгу хоҳиш-иродаси нақд бунёдкорлик натижаларини бермоқда.

Ҳозир ҳар бир кишидан ўзгаришларга шай бўлиб туриш ва биргаликда муҳолифликдан ҳоли бўлган дунё сари илгарилаб боришга доир амалий чора-тадбирларни, сиёсий қатъиятни намойиш этиш талаб қилинади. ЕҲХК қоидаларининг бутун Европа-Осиё қитъасига жорий этилиши шу ноёб халқаро анжуманнинг имкониятларини кенгайтиради.

Кенгашнинг барча қатнашчиларини ишонтириб айтаманки, Ўзбекистон Республикаси бу ғоят муҳим ишда фаол ва жўшқин қатнашиш учун бутун куч-ғайратини ишга солади.

Эътиборингиз учун ташаккур!

● **СУРАТДА: Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Хельсинкидаги ЕҲХК кенгашида нутқ сўзламоқда.**

ЎзА фотохроникаси.

РОССИЯ ЭЛЧИСИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

13 июль куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Россия Федерациясининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Ф. Ф. Сидорскийни қабул қилди.

Ф. Ф. Сидорский Ўзбекистон Президентига Россия элчиси ишонч ёрлиғини топширар экан, икки халқнинг дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини янада ривожлантиришга хизмат қилажагини таъкидлади.

Ислом Каримов Ф. Ф. Сидорскийни Россия Федерациясининг Ўзбекистондаги элчиси этиб тайинлангани муносабати билан табриклаб, бу масъулиятли ишда унга муваффақият тилади, Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги дўстона муносабатлар тенг ҳуқуқли асосда бундан буён ҳам ривожланаверади, деб қатъий ишонч билдирди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири У. Абдураззоқов иштирок этди.

(ЎзА).

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ

СИДОРСКИЙ ФИЛИПП ФИЛИППОВИЧ

Сидорский Ф. Ф. 1937 йилда туғилган, миллати рус, Москва давлат халқаро муносабатлар институти ва дипломатия академиясини битирган.

1966 йилдан буён дипломатия соҳасида ишлайди. Собиқ СССРнинг Афғонистондаги элчихонасида таржимон ва атташе; Иттифоқ Ташқи ишлар вазирлиги Ўрта Шарқ мамлакатлари бўлимида атташе, учинчи секретарь; Эрондаги элчихонада учинчи, иккинчи секретарь маслаҳатчи; Ташқи ишлар вазирлиги Ўрта Шарқ бўлимида маслаҳатчи, эксперт бўлиб ишлаган.

1988 йилдан бери Сидорский Ф. Ф. Афғонистондаги элчихонада маслаҳатчи — вакил вазифасида ишлаб келади.

СССР ва Россия расмий делегацияларининг аъзоси сифатида халқаро конференциялар ва кенгашларда қатнашиш учун чет элларга сафар қилган.

У фавқулодда ва мухтор элчи дипломатия даражасига эга. Форс ва инглиз тилларини билади.

Оилали, битта ўғли бор.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Фарғонадаги 4-ёғочни қайта ишлаш заводида янги маҳсулотни ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Жамоанинг умумий йиғилишида корхонанинг энг яхши цехларидан бирини халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ихтисослаштиришга қарор қилинди. Шундай қилиб энди бу ерда келин-кўёвлар учун мебеллар тўплами «Терма» тайёрланмоқда. Бу терма кийим-кечак шкафи, миллий сандиқ ва тахмондан иборат бўлиб, улар энг яхши ёғочлардан тайёрланмоқда.

● Самарқанд вилоятининг Гўзалкент районидаги марказда ташкил қилинган «Истиқбол» кичик корхонаси ишбилармонлари ўзлари тайёрлаган маҳсулот — хонатласнинг дастлабки тўпларини савдога чиқардилар. Кичик корхона тадбиркорлари ишлаб чиқаришни давом эттириб, яқинда бошқа турдаги маҳсулотлар ҳам ишлаб чиқаришни режалаштирмоқдалар.

● Хоразм вилоят халқ таълими бошқармаси биринчи хусусий турк эркаклар лицейига қабул эълон қилди. Урганчда очилган бу ўқув масканида фақат 100 нафар бола таҳсил кўради. Машғулотлар турк тилида олиб борилади. Туркиядан муаллимлар гуруҳи келди. Янги ўқув йилидан бошлаб бундай лицейлар Самарқанд, Бухоро, Фарғона, Тошкент, Нукус шаҳарларида ҳам очилади.

● Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ районидаги болалар дам олиш оромгоҳи учун жамғарма ташкил этилди. Жамғармага миллион сўм маблағ ўтказилди.

● Қорақалпоғистонда истиқомат қилувчи собиқ СССР кинематографчилари уюшмаси аъзоларининг ташаббуси билан Ўзбекистон кинематографчилари уюшмасининг Қорақалпоғистон бўлими ташкил этилди. Таниқли драматург Қуатбой Абдреимов бўлим бошқарувчиси раиси этиб сайланди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Борис Ельцин кўчманчиларнинг мажбурий суғуртаси тўғрисидаги фармонга имзо чекди. Унга биноан ҳар бир темир йўл, денгиз транспортининг исталган йўловчиси Россия Давлат суғурта компаниясининг мижози бўлади. Йўловчи чипта олган пайтдаёқ суғурта пулининг тўла қийматини тўлайди.

● Қозоғистон ҳукумати кам таъминланган аҳоли қатламларига давлат томонидан қўшимча ёрдам кўрсатиш чора-тадбирларини кўрмоқда. Шунга мувофиқ ойига камида 1200 сўм нафақа олаётган пенсионерлар, шунингдек Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва ногиронлар яна қўшимча 250 сўм ҳажмидаги тўловларни ҳам оладиган бўлдилар.

● 12 июлдан 13 июлга ўтар кечаси Тожикистоннинг Кумсангир районида маҳаллий тожиклардан иборат гуруҳ томонидан Афғонистон орқали чегарани кесиб ўтишга уриниш бўлди. Чегарачилар ва чегара бузувчилар ўртасида отишма бўлди. Битта тожик ўлдирилди, иккитаси ярадор бўлди. Ярим соат ўтгач бошқа гуруҳ худди шундай уриниш қилди. 9 киши қўлга олинди.

● Россиянинг марказий банки 1992 йилнинг 14 июлидан бошлаб муомалага 5000 сўм қийматдаги пулларни чиқаришини эълон қилди.

● Грузия Давлат кенгаши матбуот хизмати «Останкино» телекомпаниясининг 12 июлдаги Давлат кенгаши раиси Эдуард Шеварднадзега суиқасд қилинганлиги тўғрисидаги хабарини рад этди.

ХОРИЖДА

● Куба халқ ҳокимияти миллий Ассамблеяси «социалистик демократияни такомиллаштиришга» қаратилган конституцияга тузатишларни маъқуллади.

● Якшанба куни кечқурун меҳнат партияси етакчиси И. Рабин томонидан тузилган Исроилнинг янги вазирлар маҳкамаси кеча парламент тасдиғидан ўтиши кутилмоқда.

● Японияи ташқи ишлар вазири Митио Ватанабэ 42 кунлик узилишдан сўнг яна кеча ўз вазифасини муваффақиятли бажаришга киришди. Ган шундаки, шунча кун мобайнида у Токиодаги шифохоналардан бирида бўлди. У ерда ўт атрофидаги тошни олиб ташлаш юзасидан у операция қилинди.

* *Суратли ахборот*

ЎЗ ОНА ТИЛИМИЗДА

МАЪЛУМКИ, 1992 йилнинг 11 июли мустақил Ўзбекистон Республикаси ҳарбий кучлари тарихида янги саҳифа очди. Шу куни Ватан хизматига отланган йигитларимиз республика тарихида биринчи бўлиб ўз она тилларида, ўз Ватани шарафини ҳимоя қилиш ҳақида ўз халқига, Президентига қасамёд қилдилар. Тошкент гарнизонининг ҳарбий қисмларидан биридаги алоқа бўлинмаси ва Миллий гвардия қисмларида ёш жангчилар Ўзбекистон халқига садоқат билан хизмат қилиш юзасидан тантанали қасамёд этдилар.

Ўзбекистон Республикаси мудофаа вазири генерал-лейтенант Рустам Аҳмедов шахсий составга табрик сўзлари билан мурожаат этди. Улуғ Ватан уруши фахрийлари ҳам ана шу тантанали маросимда иштирок этиб ёш жангчиларга ўзларининг энг яхши эзгу тилакларини билдирдилар. Сўзга чиққанларнинг ҳаммаси мустақил Ўзбекистон Республикаси ўз мустақиллигини, ўз истиқлолини шараф билан ҳимоя этажаклигига умид билдирдилар.

Шуни ҳам таъкидлаш керакки, ҳарбий қисмларнинг шахсий состави турли миллат вакилларидан иборатдир.

Ҳа, Ватан ўғлонлари ҳарбий қасамёд қилдилар. Кейин тантанавор садолар остида шахдам қадамлар ташлаб минбар ёнидан ўтдилар...

Собир БОТИРОВ.

Тошкент шаҳар фаолларининг йиғилиши

Кеча Тошкент шаҳар фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков «Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ўнинчи сессияси якунлари ва унинг қарорларини амалга ошириш юзасидан вазифалар тўғрисида» маъруза қилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат котиби Р. Ражабов иштирок этди ва нутқ сўзлади.

Йиғилишда кўрилган масала юзасидан резолюция қабул қилинди.

(Йиғилиш тўғрисидаги ҳисобот эълон қилинади).

ҲОМИЙЛАР КЎМАГИДА

ХЎЖАЛИК ҳисобидаги «Узмонтажпромснабк о м плект» ишлаб чиқариш бирлашмаси болалар муассасалари билан яқиндан алоқа боғлаб, уларни моддий ва маънавий томондан қўллаб-қувватлаб келмоқда. Тошкентдаги болалар мусиқа мактаблари фаолиятларини жонлантиришда ҳам корхонанинг амалий ёрдами катта бўлмоқда.

Бирлашма яна бир хайрли ишга қўл урди. Тошкентда яқинда ўз фаолиятини бошлаган «Ўзбекистоннинг ёш истеъдодлари» болалар камер оркестри бирлашманинг саъй-ҳаракати билан ташкил топди.

Мазкур истеъдодли мусиқа жамоасига «Орахма» кичик корхонаси ҳам ҳомийлик қилмоқда.

Янги оркестр ўзининг концерт дастурларини тайёрлашга киришди.

Воҳид ВАЛИЕВ.

Саломатликнинг ёш дўстлари

ПОЙТАХТИМИЗ умумтаълим мактаблари ўқувчилари орасида саломатликнинг ёш дўстлари кўп. Шаҳримиздаги 127-ўрта мактабда ўқувчи-ёшларда шифокорлик касбига меҳр уйғотиш йўлида ҳам бой тажриба орттирилган.

Билим даргоҳининг 6—7-синфлари ўқувчиларидан тузилган саломатликнинг ёш дўстлари гуруҳлари эса беморларга дастлабки тиббий хизмат кўрсатиш кўникмасини пухта эгалламоқдалар.

Шифокорликка меҳр қўйган бу иқтидорли ўқувчилар яқинда яна бир синовдан муваффақиятли ўтдилар.

Пойтахтнинг Яккасарой райони бўйича ўтган саломатликнинг ёш дўстлари слётида ушбу мактаб вакиллари биринчи ўринни қўлга киритдилар. Бу беллашувда 91, 176-мактаблар ўқувчилари гуруҳлари ҳам ғолиб чиқдилар.

Севара АЪЗАМОВА.

МЕЪМОРЧИ ОЛИМ КЎРГАЗМАСИ

СЕРҚУЁШ республикамиз шаҳарларига кўрк ва чирой бахш этиб турган бир қанча йирик меъморчилик обидалари таниқли олим ва меъмор М. Бўлатов номи билан боғлиқдир. Тошкентдаги Марказий «Пахтакор» ўйингоҳи, «Тошкент» меҳмонхонаси, «Ғалаба», «Ўзбекистон миллий боғи» каби пойтахтимизнинг энг диққатга сазовор маданият ва истироҳат масканлари бу толмас ижодкор лойиҳалари асосида қад кўтарган.

Атоқли олим ва меъмор машҳур мунажжим Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллигига ҳам ижодий армуғонлар ҳозирламоқда. Шу улуғ сана муносабати билан кўҳна Самарқандда махсус кўргазма очиш тараддуди кўрилмоқда. Мазкур нуфузли кўргазмага меъморчи олим кўп қиррали ижодиётига доир турли лойиҳалар, макетлар қўйилади. Олимнинг «Ўрта Осиёнинг IX—XV асрлардаги меъморчилигининг геометрик гармонизацияси», «Космос ва Турон — Туркистоннинг архитектураси» каби илмий тадқиқотлари ва Улуғбек даври меъморчилигига доир асарлари билан ҳам шу кўргазма орқали танишиш мумкин.

Акбар АЛИЕВ.

Самарқандга бепул саёҳат

ШАЙХОНТОҲУР районидаги Алишер Навоий номли 40-ўрта мактабда ажойиб анъана бор. Ҳар ўқув йили давомида «Энг намунали синф» танлови ўтказилиб, йил охирида якунланади.

Навбатдаги танлов шартига кўра фанларни ўзлаштириш, интизом, мактаб ҳаётидаги фаоллик бўйича Ҳуррият Ражапова раҳбарлигидаги 3-синф ғолиб деб топилди. Умри Абдумажидова ва Муяссар Юсуповалар раҳбарлик қилаётган 10-«Б» ҳамда 9-«Б» синф ўқувчилари ҳам юқори кўрсаткичга эришишди.

Ўқитувчилар кенгаши ва мактаб маъмуриятининг қарорига кўра фахрли ўринни эгаллаган синфлар Самарқанд шаҳрига бир кун бепул саёҳат уюштиришди.

Дония ЗОКИРОВА.

«Орзу» чарм-атторлик ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳозирги тақчил даврга қарамай ишчилар учун барча шарт-шароитлар яратилган. Бундан тўғри хулоса чиқарган корхона меҳнаткашлари, айниқса ёшлар ҳар қачонгидан кўпроқ ва сифатлироқ маҳсулот ишлаб чиқаришга ҳаракат қилишмоқда.

СУРАТДА: корхонанинг тикув цехида иш қизғин.

Андрей Пишченко сурати.

Меҳнатини — зийнатини

ОҲОРЛОВЧИЛИК СЕҲРИ

БУГУНГИ кунда «Тошкент тўқимачилик комбинати» ип-газлама бирлашмасида [illegible] меҳнат, балки меҳрибонлиги, ширин сўзлиги билан ҳам ёшларга ҳар бир ишда кўмакчи ва маслаҳатгўй бўлаётган оналар кўплаб топилади. Шундайлардан бири Кумрихон ая Туропова.

Кумрихон ая ўз меҳнат фаолиятини 1969 йилда биринчи тўқув фабрикасининг ип оҳорлаш [illegible] цехида бошлаган. Орадан қанча йиллар ўтди. [illegible] ҳамон ўз фаолиятини шу цехда давом [illegible].

Бугунги кунда бу цехда ишчиларнинг кўп қисмини ёшлар ташкил қилади. [illegible]

[illegible]

Мен Кумрихон ая билан суҳбатлашиб, ишлари ҳақида сўрадим.

— Цехимиз жамоаси бугунги кунда дока, миткаль, сатин ва шу билан бирга мокисиз ишлайдиган тўқув дастгоҳлари учун сифатли тандалар етказиб беришга ҳаракат қилмоқда, — дея ўз сўзини бошлади ая. — Ишимиз ўта масъулият талаб қиладиган иш. Чунки бир лаҳза машинани қаровсиз қолдириш бир неча ўн метрлаб ипнинг сифатсиз бўлиб қолишига олиб келиши мумкин. Оҳори кам ёки кўп бўлган тандалар газлама тўқиш учун яроқсиз бўлиб қолади.

— Ая, мана сиз меҳнат қилаётган цех ҳам жамоа шартномасида ишлаётганига яқин бир йилча вақт бўлиб қолди. Шу шартнома хусусидаги фикрларингиз қандай?

— Шартнома асосида ишлаш [illegible] ўз ижобий томонларини кўрсатмоқда. [illegible]

— Халқимизда, «Қари билгани пари билмас», деган мақол бор. [illegible]

— Биласизми, болам, бугунги кунда бу масала фақатгина ёшларни эмас, ҳаммани ташвишга солмоқда. [illegible]

— Ая, яшаб ўтган умрингиздан мамнунмисиз?

— Аввало болам, мен ўзимни бахтли аёл ҳисоблайман. [illegible] кетади. Биз энди умримизнинг кўпини яшаб қўйдик. Замон тинч бўлсин, одамлар орасида диёнат йўқолмасин.

Ўз умрининг 23 йилини оҳорловчилик касбига бағишлаган бу меҳри дарё ая беш нафар қобил фарзанднинг меҳрибон онаси ҳамдир. Она ўз фарзандларидан тиниб-тинчиган. Улар бугун ишлаб чиқаришнинг турли жабҳаларида меҳнат қилишмоқда.

Фахриддин УМИРҚУЛОВ.

Нуқтаи назар

ЖАМИЯТНИНГ МАЪНАВИЙ ПОЙДЕВОРИ

ИНСОНИЯТ тарихига назар солинса, унинг барча босқичларида маориф масаласи давлат аҳамиятига молик ҳисобланган. Туркистонда Совет ҳокимияти ўрнатилгач, ўзимизнинг минг йиллаб шакллантирилган маорифимиздан аста воз кечила бошланди. Совет таълим тизими жаҳон миқёсида мутлоқ истиқболга эга бўлган мўъжизавий воқеа сифатида бўрттириб тарғибот қилинди. Энг ачинарлиси, барча ҳудудлар, миллатларга бир қолипдаги таълим тиқиштирилди. Ҳозир собиқ империя каби халқ таълимидаги пирамида ўз-ўзидан қулади. Энди эса бутунлай янги кўринишдаги тизимни яратиш зарур. Бу таълим мустақил республикамизнинг тўла эҳтиёжларини қондириши, миллатни пировардида улуғворликка ҳамда камолотга етаклаши лозим. Ҳар қандай ривожланган давлат халқининг иқтисодий тўқлиги унинг сони билан белгиланмайди, балки одамларнинг маънавияти, инсонийлиги, ақлий ва ахлоқий камолоти билан қиёсланади. Ана шундай мартабага фақат ривожланган халқ таълими орқалигина эришиш мумкинлиги энди ҳеч кимга сир эмас.

Тўғри, биз жуда кўп хорижий давлатлар илғор иш услубларини ўрганамиз, ўзимиздаги узоқ йиллар шаклланган тажрибаларни омухта қилиб, бирор хулосага келамиз, албатта. Бироқ, ҳозир танг аҳволдан қай тарзда чиқиш мумкин, деган ҳақли талаб қўйилмоқда. Бунинг йўли битта. У ҳам бўлса қачонки, зиёлилар, олимлар, муаллимлар, шифокорлар, муҳандислар ўз имкониятларини тўла сафарбар этиб, талашиб-тортишиб, курашиб, илгари сураётган ғояларини ҳимоя қилиб амалга оширишдир.

Ўзимизга савол берайлик: нима учун ён атрофимиздаги давлатлар сўнгги ўн йилда айниқса мислсиз тез ривожланиб кетди? Бу ҳолат аҳолиси энг кўп Хитойда ҳам, аҳолиси кам Голландияда ҳам яққол кўриниб турибди. Олимларнинг фикрича, жаннатмакон иқтисодни яратиш 15 фоиз меҳнат қуролига, 36 фоиз ишлаб чиқаришга оид билим, 42 фоиз ўрта маълумотга ва 7 фоиз бошқа нарсаларга боғлиқ. Кўриниб турибдики, давлатни бақувват қилиш учун асосан замонавий ўрта маълумот зарур экан.

Дарҳақиқат, кўп миллионли ўрта бўғин кишилар маънавий етук бўлмасдан туриб, тез ривожланишнинг сира иложи йўқ. Биз ҳавас қилаётган давлатларнинг ривожланиш сабаби битта, у ҳам бўлса кенг миқёсда ўрта бўғинга эътибор берилиб, шу тоифага кўпроқ маблағ сарфланаяпти. Гап ўз-ўзидан яна мактаб ва ўрта ҳунар-техника билим юртларига тақалмоқда. Бизда эса доимо бу даргоҳлар энг ночор аҳволда. Маблағ етишмаслиги мактабларни шу кунгача танг аҳволга солиб қўйди.

Мен яқинда Тайвань давлатидаги мактабларга давлат [illegible] газетада ўқиб, [illegible].

[illegible]

натижаларини таҳлил қилиб, лицейга муносиб болалар қайси усулда танлаб олинди? Улар ҳақиқатан ҳам иқтидорли эканликларини намойиш эта олдиларми? Махсус тестлар тузилиб, улар устида синаб, билимлари аниқландими? Маълум бир фан йўналиши, мутахассислик учун атайлаб бирор ўқув воситаси яратилдими? Энг асосийси, лицей синфлари моддий жиҳатдан етарли қуллаб-қувватландими? Афсуски, шуларга ўхшаш муаммоларнинг ечими ҳали ойдинлашгани йўқ.

Яна бир гап. Бинобарин лицейлар ҳақида сўз борар экан, [illegible]

Қўшма Штатларида техник ҳунар, умумий ва кичик коллежларда касб-кор маълумоти берилади. [illegible]

[illegible] ўқув даври чет эл корхоналарида [illegible] куннинг талабидир. Ҳунар коллежларида шундай муҳитни яратиш керакки, у ерга кириш ҳозиргидек мажбурлаб эмас, балки катта танлов асосида, ишчи ўрни учун, қолаверса маълум бой фирмаларга ишга жойлашиш учун кураш бўлиши даркор. Бу борада бизга японлар тажрибаси асқотиши мумкин.

Сўнгги тадқиқотлар, чунончи Халқаро таълим уюшмаси (TEA)нинг ахборотига кўра, ҳозир Японияда [illegible]

[illegible]

Ҳозир мактабдаги тарих, тил, адабиёт ва баъзи техника адабиётлари билан умуман болага дарс ўтиб бўлмайди. Сабаби, бутунлай таржимага асосланган ушбу дарсликлар эски мафкура асосида битилган. Бу билан шу кунгача амал қилаётган таълимдан мутлақо воз кечиш керак, демоқчи эмасмиз. Унинг энг яхши намуналари, дидактикасини сақлаб қолиш керак. Ана шулар асосида замонавий компьютерларга дастурлар тузиш, болаларга бозор шароитига мос ҳолда иқтисодий билимларни бериш, хорижий тилларни ўргатиш, хуллас мактабни «бармоқ билан тушунтириш» усулидан халос этиш лозим, деган фикрдаман. Бироқ бунинг учун катта маблағ талаб этилиши сир эмас. Йирик сармоядорлар, банклар, ҳиссадорлик жамиятлари, хусусий корхоналар ҳеч бўлмаганда биттадан мактабга ҳомийлик қилишлари, келажагимиз бўлган болаларнинг таълим-тарбияси, кўраётган фойдаларидан бир қисмини илмга сарф этишлари зарур.

Мен бир хулосага келишдан олдин маорифга оид мақолаларни ўқиб чиқдим. Америка ва Туркиядаги, Германиядаги маориф ҳақидаги кўргазмаларни бориб кўрдим. Бу давлатларда халқ таълими ҳамманинг иши, мактабларнинг ўз ҳомийлари бор. Иқтисодиётимиз гуркираб ривожлансин десак, жамиятнинг маънавий пойдевори бўлган мактабга бўлган муносабатни тезда ўзгартиришимиз, сармоя, тушумлардан сезиларли қисмини сарфлашимиз керак. Албатта унинг фойдасидан бутун халқимиз баҳраманд бўлади.

Бахтиёр КАРИМОВ,
олий тоифадаги муаллим.

Сўлим масканларимиз

УЛУҒБЕК БОҒИДА БИР КУН

ҲАР фаслнинг ўзгача гашти бор. Шу билан бирга ёзнинг ҳам. Айниқса 40 кунлик саратон чилласи бошланган дамда. Бундай кезларда ҳар ким ўзини жазирамадан ҳимоя қилиб, кўпроқ танга роҳат бағишлайдиган соя-салқин жойларда бўлишни истайди. Шунинг учун ҳам айни пайтда шаҳримиздаги барча 16 та боғ эртаю-кеч фаолият юритмоқда. Чунки ким кўп, дам олувчилар ва Тошкентга келиб-кетувчилар кўп. Боғларимиз айниқса дам олиш кунлари гавжумлашади. Хуллас, ҳар куни оромгоҳларимизга турли тоифадаги минглаб одамлар ташриф буюришади. Боғ ходимларини ҳам тушуниш керак, чунки дам олувчиларнинг ҳар бири билан муомала қилиб, уларга кўнглидагидек даражада хизмат кўрсатишнинг ўзи бўлмайди. Бу борада энг намунали ва юксак маданиятли боғ номини олган, бугунги кунда ҳамшаҳарларимизнинг севимли оромгоҳларидан бирига айланган Улуғбек боғи сезиларли ютуқларни қўлга киритмоқда.

— Ишимизда туб бурилиш бўлганиданми ёки ҳар бир ходимнинг ўз вазифасига виждонан ва масъулият билан ёндашаётганиданми, ҳар ҳолда бу йилдан эътиборан боғимизда дам олувчилар анча кўпайди, — дейди боғ директори Баҳодир Султонов. — Бунга йил бошида барча аттракционларимиз ва ёзги саҳналарни жорий таъмирдан чиқариб, боғимизга ташриф буюрувчилар бўш вақтларини мазмунли ва қизиқарли ўтказишлари учун олдиндан барча чора-тадбирларни кўриб қўйганлигимиз ўз таъсирини кўрсатаётган бўлса керак. Ҳозир айни саратон эмасми, кўлимизда чўмилиб, ўз оилалари ва ёру-биродарлари билан қайиқларда сайр қилувчиларнинг кети узилмаяпти. Улар зилол сувда чўмилиш билан бирга турли спорт мусобақаларида иштирок этмоқдалар, шинамгина ошхона ва емакхоналаримизда ўзлари ёқтирган таомларни тановул қилиб, салқин ичимликлар ва музқаймоқнинг мазасини тотиб кўрмоқдалар. Боз устига ҳар хил кўнгилочар ва қизиқарли аттракционлар хизматидан фойдаланмоқдалар. Биз дам олувчилар учун асосан шанба ва якшанба кунлари оммавий сайллар, касб байрамлари ва бошқа тадбирларни уюштиряпмиз. Ўзбек давлат филармониясининг Тўхтасин Жалилов номидаги халқ чолғу асбоблари дастаси улар хизматида бўляпти. Масалан, пойабзалчилар ўз касб байрамларини мароқли ўтказдилар. Татар маданият маркази билан ҳамкорликда «Сабантўй» байрами ҳамда «Шарқ бозори» деб аталмиш ширкатчи ва кичик корхоналар томонидан тайёрланган маҳсулотларнинг савдо-кўргазмасига ҳам кўпчилик келди. Одатдаги иш кунларида эса шаҳар кашшофлар лагерларида дам олаётган ўқувчиларга хизмат кўрсатяпмиз. Ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитида ишлаётганимизга кўп бўлгани йўқ. Аммо шуни мамнуният билан қайд қилишим керакки, бу усул ўзини оқлаяпти. Бу йил давлатдан бир тийин ҳам қарз олмадик. Кўрсатилаётган хизматлардан тушаётган фойда ҳисобига ходимларимизнинг иш ҳақларини оширишга ҳамда уларга ой сайин маошларининг 40 фоизи миқдорида мукофот пули бериш имкониятини топишга муваффақ бўлдик. Ҳозир ишловчиларимизнинг ўртача маоши 1400—1600 сўмни ташкил қилмоқда. Агар ишимиз шу йўсинда кетса, келгусида иш ҳақини яна ошириш ниятимиз бор.

Биз юқорида таъкидлаб ўтганимиздек, шанба куни эрталаб оромгоҳга ташриф буюрганимизда бир томонда «Шарқ бозори» савдо-кўргазмасини ўтказишга, бир томонда татар халқининг миллий байрами — «Сабантўй»ни нишонлашга қизғин тараддуд кўрилаётган экан. Ёзги саҳна атрофига ўриндиқлар қўйишга кўмаклашаётган Татаристонда хизмат кўрсатган артист Вилли Аҳмадиев худди эски оға-инилардек биз билан қучоқ очиб кўришди.

— Биласизми, бизда сен ўзбексан, сен татарсан, сен тожиксан деган гапнинг ўзи бўлиши мумкин эмас. Ҳаммамиз бир оила фарзандларидек аҳил ва иноқ яшашимизга нима етсин. Менинг ҳокисор ва бағри кенг ўзбек халқига ҳурматим чексиз, — дейди у. — Мана боғдаги бугунги манзарага бир қаранг-а. Турли миллат вакилларининг бир-бирлари билан дилдан суҳбат қуриб, сайр қилиб юришганини кўриб кўзингиз қувонади. Иншоолло, доим шундай бўлсин.

Биз шунингдек шу куни боққа ташриф буюрган турли ёшдаги ва турли касбдаги одамлар билан мулоқотда бўлиб, уларнинг бўш вақтларини қандай ўтказаётганликлари ва Улуғбек боғида дам олувчилар учун яратилган қулайликлар ҳақида билдирган фикр-мулоҳазаларини ёзиб олдик.

⊙ **Алла Ёқубова — сотувчи:** Бу боғ менга жуда қадрдон бўлиб қолган, чунки шу яқин атрофда тураман. Ўз уйинг ёнида ажойиб оромгоҳ бўлса бошқа шаҳарларга бориб дам олишга ҳожат ҳам қолмас экан. Ҳар куни ишга жўнаш олдидан эрта тонгда ва кечқурун боққа чиқиб бир оз сайр қилмасам кўнглим жойига тушмайди. Бинобарин, бу ернинг ҳавоси тоза, доимо ҳаммаёқ саранжом-саришта бўлади. Қизим ва ўғлим билан тез-тез кўлда чўмилиб, оилавий спорт мусобақаларида иштирок этиб турамиз. Хуллас, бўш вақт топишимиз биланоқ шу ерга ошиқамиз.

⊙ **Абдувоҳид Мулламуҳамедов — меҳнат фахрийси:** Нафақага чиққанингдан кейин уйда ўтириб зерикиб қоларкансан, киши. Шунинг учун ҳам кечки пайтлари боққа келиб, ўзим тенги қариялар билан дилдан суҳбат қуриб кўнглимни ёзиб кетаман. Бу ерда биз кексалар учун шарқона услубда қурилган ажойиб чойхона бор. Агар томоғимиз қақраса шу чойхонага кириб қўлинг ўргулсин «тўқсон беш»ни чанқовбосди қиламиз.

⊙ **Абдусаид Мирҳамидов — кўзи ожизлар учун чиқадиган «Янги ҳаёт» журнали бош муҳаррирининг ўринбосари:** — Кўпинча дам олиш кунлари оиламиз аъзолари билан мазкур боғда бўлиб, маданий ҳордиқ чиқариб кетамиз. Чунки бу ер жуда сўлим ва файзли. Унинг бошқа боғлардан афзаллиги шундаки, истаган аттракцион хизматидан фойдаланиб, болалар учун ажратилган майдончада фарзандларингизни яйраб қувнатишингиз ва кўлда чўмилтиришингиз мумкин.

Шу куни боғда дам олувчилар «Сабантўй» байрамида қатнашиб, қувноқ стартлар мусобақасини ҳамда турли дасталарнинг чиқишларини томоша қилдилар.

Исмоил ЗОИРОВ.

Раҳмдил ва муруввапли бўлайлик

ПУЛГА СОТИЛМАЙДИГАН ТУЙҒУ

...ХАЙРИЯ. Меҳр-шафқат. Оталиққа олиш. Моддий ёрдам бериш... Олдинлари «Хайрия» деса бисотимиздаги боримизни беришга тайёр эдик. Етим-есирларга, ногиронларга раҳмимиз келарди. Бугунга келиб эса...

1 июнь — Болаларни ҳимоя қилиш халқаро куни эканлиги шу даражада қонимизга сингиб кетган эдики, ҳар доим бу кунни тилга олганимизда шартли равишда «Болалар — бизнинг келажагимиз» дея қўшиб қўярдик. Ҳозирги кунда мана шу келажак меҳрга муҳтож бўлиб қолди. Унинг тақдири устида жиддийроқ ўйлаб кўришга тўғри келаяпти.

Шу сабабдан яқинда Тошкент шаҳар Ёшлар Иттифоқи комитети, «Тошкент» студиясининг «Болалар» кўрсатуви ва «Юлдузлар» гуруҳи билан ҳамкорликда «Келажак — меҳрга муҳтож» деб номланган хайрия марафонини ўтказди. Бу тадбир «Алпомиш» спорт саройида уч кун давом этди. Тадбирнинг барча ташкилий ишларини ўз зиммасига олган шаҳар ёшлар комитети унга 80 минг сўм миқдорида маблағ сарфлади. Мақсад битта—у ҳам бўлса, кам таъминланган, ногирон фарзандлари бор ҳамда жигаргўшалари афғон урушида ҳалок бўлган оилаларга, шунингдек, болалар уйининг тарбияланувчиларига ҳам моддий ёрдам бериш, ҳам бироз бўлсада ўксик кўнгилларни кўтариш эди.

Тадбир икки томонлама фойда келтирди. Биринчидан ҳали нотаниш бўлган, лекин қобилиятли ёшлардан ташкил топган миллий дасталар ва гуруҳлар томошабинларга анча танилиб қолди. Иккинчидан улар ижросидаги ҳар хил қўшиқ, куй ва рақсларни эшитиб, томоша қилган ҳамшаҳарларимиз мириқиб дам олиб, ҳордиқ чиқариб кетишди. Лекин... асосий мақсад амалга ошмади, ҳисоб.

Тадбир ташкилотчиларининг айтишига қараганда марафонга 2 мингга яқингина пул тушибди, холос.

Ушбу сатрларни ёзар эканман, уни ўқиган ҳар бир инсоннинг мени тўғри тушунишини истардим. Тадбир пул ишлаб олиш мақсадида уюштирилмади, асло. Уни ташкил қилган ҳар бир одамнинг кўнгли тоза, виждони пок эканлигига ишончим комил.

Хўш, шундай экан, нега энди рўйхатдаги барча муҳтож оилаларга моддий ёрдам кўрсатилмади? Ахир, асосий мақсад мана шу эдику! «Юлдузлар» гуруҳининг вакили Эркин Алиев бу саволларга шундай жавоб берди:

— Биз ўттиздан зиёд корхона, уюшма ва ташкилотлар раҳбарлари билан суҳбатлашиб тадбиримизнинг мақсадини тушунтирган эдик. Уларнинг ҳаммаси бизга ҳомий бўлишга розилик билдиришди. Лекин... марафон пайтида «Ҳаёт» гуруҳи атаган минг сўм пули билан яна бир-иккита гуруҳларнинг 100-200 сўм ҳамда «Умид» суғурта компаниясининг 4 та оилага ёрдам берганини ҳисобга олмаганда бирон-бир ташкилот бир тийин ҳам ажратмади.

— Эркин, билишимча марафондан олдин ёрдамга муҳтож оилаларнинг рўйхати йиғилган эди. Тадбир ўтиб бўлгач улар сизлардан умид қилишгандир?

— Ҳа, гапингиз тўғри, биз ҳақиқатан ҳам ноқулай аҳволга тушиб қолдик. Марафоннинг эртасигаёқ ташкилий комитетга қўнғироқ қилувчилар ҳам, келувчилар ҳам кўпайиб кетди. Маҳалла комитетлари раислари илтимос қилишади: «Ҳеч бўлмаса 2-3 та оилага ёрдам беринглар!» деб. Қандай қилиб ёрдам беришимиз мумкин, ахир, ўзимиз энди оёққа туриб келаётган бўлсак? Бизни ишонтириб қўйган қанча фирмалар, биржа ва корхоналар бор эди... Тошкент шаҳар ёшлар комитети бу ишда ҳам оғиримизни енгил қилаяпти. Ўзи маблағ томонидан қийналаётганига қарамай ўша оилаларга ёрдам қўлини чўзаяпти.

...Хайрия. Меҳр-шафқат. Оқибат. Бу буюк туйғуларни ҳеч қачон ҳеч қандай маблағга сотиб ололмаймиз. Ва ҳеч нарса уларнинг ўрнини босолмайди. Шу тушунчаларнинг ҳам йўқолиб кетишини истамасдим.

Мен ўз фикр-мулоҳазаларимни бир ривоят билан якунламоқчи эдим.

Бир киши бутун умри давомида Ҳажга бориш мақсадида емай-ичмай мол-дунё йиғибди. Ана кетаман, мана кетаман деб юрган кунларининг бирида аёли уйига йиғлаб келибди. Сабабини сўраса у шундай жавоб берибди:

— Қўшнимизнинг қозонида гўшт қайнаётган экан, кўнглим кетиб сўрасам, бермади.

Бу гапдан жаҳли чиққан эр қўшнисиникига чиқибди:

— Озгина берсангиз камайиб қолмасдингиз. Хотинимнинг ҳомиладорлигини биласизку, ахир!

Қўшниси уни бир четга олиб секин шундай дебди:

— Фарзандларим ва касалманд аёлимни боқишга қурбим етмаяпти. Улар ҳар кун оч. Агар бугун қандай қилиб бўлса ҳам егулик олиб келиб қозон қайнатмасам улар очдан ўлган бўлишарди. Шу сабаб, мажбуран мен уларга эшакнинг гўштини олиб келгандим.

Сенинг хотининг ва бўлажак фарзандингнинг бу таомдан тотиб кўришини истамадим.

У қўшнисининг гапидан таъсирланиб кетиб, сафар учун йиққан бор мол-мулкини унга олиб келиб берган экан...

Шаҳдо ХУДОЕРОВА.

Тошкент тўқимачилик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасида кўп миллат вакиллари меҳнат қилишади. Улар қай соҳада бўлмасин, асосий мақсадлари корхона донгини сифатли маҳсулот билан дунёга танитишдир.

СУРАТЛАРДА: асбоб-ускуналарни созлаш бўлимининг бошлиғи Иброҳим Қодиров ҳамда механика цехининг бўёқчиси Малика Боймуротовалар иш устида.

А. Хачатурян суратлари.

* *Яхшиларга эргашсак*

НЕЪМАТЛАРАРО САРВАР

СИРЛИ оламнинг мўъжизалари қўйнида яшарканмиз, уларни кўриб: «Ажаб дунё экан» дея лолу ҳайрон қоламиз, кўҳна олам ажойиботларидан ҳайратда ёқамизни ушлаймиз. Дунёнинг яратилиши мўъжиза бўлганми? Бўлган! Демак, олам — мўъжиза! Ҳаёт — мўъжиза! Тирикчилик — мўъжиза! Ҳатто ўлим ҳам, мўъжиза!

Улкан бу мўъжизаларни ўз ҳолига қўяйлик-да, кичик бир масални келтирайлик.

Ҳозиргина ёруғ дунёга келган қум заррасидек чироқ парвонаси ер узра ўрмалаб, учишга қанотларини силкий бошлади:

— И-е, шу миттивойда ҳам жон бор экан-да, — деймиз.

Ҳа, шу заррадек ҳашаротга ҳам чеварлик билан жон ато этилган.

— Парвона нима учун саъй-ҳаракат қиляпти? — савол айлаймиз.

— Ризқ-насиба топишга, — деган жавоб бўлади.

Қизиқ! Парвонага оҳиста тегиб кўрамиз. У қанот қоқиб учади:

— Ие-е, жони ширин экан-ку, — деймиз ачиниб.

— Ҳа, у ҳам дунёга яшаш учун келган-да, — деган садо бўлади.

Кўрамизки, шу жимитдек чироқ капалакда ҳам ҳаётга интиқлик бор, умр ўлчови ва узлат муддати бор. Табиатнинг тантилигига тан берамиз, чунки бу ҳам мўъжиза!

Келинг, энди Инсон зотини ўйлаб кўрайлик. У ўзи қандай мўъжиза?! Инсон нақадар гўзал! (Мен бу иборада «гўзал» сўзини ҳусну чирой таърифида эмас, «мўъжиза» деган маънода хитоб қилмоқчиман). Ахир, Инсонни ўн саккиз минг оламнинг минг-минглаб мўъжизаларидан, ҳаттоки энг олийсига қиёслаб ёки тенглаб бўлармикин? Чексиз бу оламнинг қайсидир бир дунёсида у каби ноёб ҳилқат бормикин? Бор бўлса у ҳам Инсондек мукаммал яратилганмикин?!

Инсон мукаммаллик билан бирга, яна ғоят мураккаб ҳилқат! Буни мана бу муаммоли ибора тасдиқ этади:

Оламаро ҳар бир Одам — бир олам!

Хўш, бунинг сири нимада? «Одам — бир олам» дейишнинг маъноси шуки, дунё яратилиши қандай мўъжизали юз берган бўлса, Инсон ҳам шундай сирли сеҳр қуввати билан яратилган. Унинг нутфадан пайдо бўлиши, улғайиши, умр кечириши, зоҳирий ва ботиний кечинмалари, дорилфанодан дорилбақога рихлат қилиши — ҳаммаси мўъжиза! «Одамнинг ичидагини билиб бўлмайди» деганларки, Инсоннинг чексиз сир-асрорларини ўлчаб-чамалашга ёҳуд у ҳақда башорат қилишга ҳеч ким қодир эмас. Мана, оддий бир мисол. Одамнинг юз-кўзига ҳар қанча тикилганда ҳам, дилида нима ўйлаётганини асло билиб бўлмайди. Бунақа яширин сирларнинг Одамда бир олами бор. У дунёга сирли келиб, умрини серҳаракатлилик билан ўтказади-ю нималарнидир адо этиб яна сирлилигича ғойиб бўлади. Ажаб дунёдан кетган бирор зот қайтмайди. Шундай. Инсон қаердан келяпти-ю қаерга кетяпти, ҳаёт ибтидоси қандай бўлгану интиҳоси нима билан тугайди, ҳеч ким билмайди! Тегирмон тошидек чарх уриб турган Оламнинг мантиқ-мақсади тириклик бўлса, одамий қадр-қиммат, оқибат-ҳиммат, меҳр-муҳаббатнинг ҳидоятли йўли билан Инсон камоли қандай улуғ чўққига кўтарилади?! Буларнинг ҳаммасини Яратганнинг ўзидан бошқа ҳеч ким билмайди ва таъриф-тавсиф этиб беролмайди, чунки одамга бу даража каромат қилиш учун илми ғойиб қуввати ҳофизаси ато этилмаган. Лекин ҳар бир Инсонга буюк ақл туҳфа қилиниб, ҳидоят йўли равшан кўрсатиб қўйилган.

Меҳмонхона бу ёруғ дунёнинг зийнати Инсон тақдир-камолини ўйлаганда, юракда қон фаввора бўлиб нидо қилганда пок муҳаббатим билан ҳамду санолар айтаман:

— Эй буюк Инсон, нақадар нодир мавжудотсан!» Нақадар ёқимли, нақадар фусункор, нақадар нурли зотсан. Мунчалар доно, мунчалар зукко, мунчалар аъло ҳилқатсан. Сенинг идрокинг, иродинг, сабринг, илҳоминг қут-барака фазилатлари билан жилоланган. Ўзинг севинч-қувончларга қанотсан, ғам-қайғуларни кўтаришга пўлатсан! Сен умр лаҳзаларини безашга гўё фасли кўкламсан, меҳрда ҳам, қаҳрда ҳам саҳий-ю ўктамсан! Сенинг камолингда Қуёшнинг жамолини кўраман. Сен ўзи қанақа сеҳр-жоду билан яратилгансан, нақадар азизу мукаррамсан!?!

Ровийлардан қолган қадимий ривоятларда Инсоннинг Ер юзида нақадар азизу мукаррамлиги, умр кечириши учун ҳамма нарса муҳайё этилганлиги, ажойиб неъматлар туҳфа қилиб қўйилганлиги бирма-бир мўъжизали ифодасини топган. Инсонга берилган олий неъматларни эса, санаб-саноғига, синаб — сир-синоатига етиб бўлмайди. Келинг, шу неъматлардан баъзиларини тафсир этиб, Инсоннинг буюклигига имон келтирайлик.

⊙ ТИРИКЛИК НЕЪМАТИ. Уни қандай баҳолаб бўлади! Ёруғ бу дунёда ҳаводан тўйиб нафас олиш, соғлом юриш, ноз-неъматлардан баҳраманд бўлиш, умид-орзуда кеча ва кундузнинг севинч-ташвишлари билан яшаш мунчалар ширин. Ўлчовли ва меъёрли тириклик неъматини Инсон қадрлайдими ёки йўқми?! Шукр қиладими ёки босар-тусарини билмай бир-бирига адовату зулм қилаверадими?! Ширин умрни гуноҳи азим ва ёмонликлар эгови билан емирадиган бандаи ғофил ҳаётга нима мақсадда келган ўзи?! Яйраб-яшнаб яшаш учунми ёки чашмадек тиниқ ҳаётни бўлғаб, ҳаром-харишга чулғаб кетишга келганми?! Бандаси бир кун умри тугашини билса ҳам, тизгинсиз қанотида учиб юриб ўзини ҳеч қачон ўлмайдиган ёки ҳали кўп яшайдиган каби ҳис этиб саъйи-ҳаракатда бўлаверади, ўлчовли умр тугаганида эса тириклик неъматини қадрламаганига, уни Одамларга зиён-захмат етказиб ўтказганига алам-изтироб билан афсус-надоматлар чекади.

Ким ўз тирикчилигининг азизлигини билса, тирик ҳар бир жонни авайлайди.

Ҳикмат бор: қўлингдан келса, чумолига ҳам озор берма, унинг ҳам жони ўзига ширин.

Матал бор: қарға қарғанинг кўзини чўқимайди, бир қузғунки шундай жон, Инсондек ақлли ва меҳрли зот адоват билан бир-бирини ҳалок этмоғи нечун?

⊙ АҚЛ НЕЪМАТИ. Инсонга бу неъмат гултож этиб берилди. У Одам азои-танининг энг табаррук бўлагига — бош қисмига жо-бажо этиб қўйилган. Ақл қуввати — табиатнинг олий неъмати! Инсон ақл билан Ер сайёрасининг султони бўлди. Кимки ақл ўрнига жаҳлга йўл берса султон эмас, доно кишилар томонидан нодон аталди. Ақл яхшиликка ҳамдам бўлиб, ёмонликка юз бурилса ғам-азам тортади, Инсон виждони қийналади. Ақл неъматини билган лаззат-шарбатини ичади.

Ҳикмат бор: ақли йўқ — девона, девона эса шўрпешона, у ақлни ишлатмаса ҳаёт йўли равшан бўлмайди, умри гулшан кўрмайди.

Матал бор: доно билиб сўзлайди, аъло ишни кўзлайди.

⊙ СЎЗЛАШ НЕЪМАТИ. Инсон умид-истагини айтмоғи ва дил чигилини ёзмоғи учун сўз туҳфа этилди. Тил — дилнинг оҳанги ифодачиси бўлди. Тилнинг раҳми ҳам, қаҳри ҳам бор. Ҳокимлар ҳақ айтишади: яхши топиб гапиради, ёмон қопиб гапиради. Ширину шакар ҳам — тил, қотилу заҳар ҳам — тил. Тил — оғизнинг лолаcи, сўз — ақлнинг боласи бўлди. Тийилган тилдан тайинли сўз чиқади.

Ҳикмат бор: тил-забонингнинг сарбони бўл, яхши сўзнинг қурбони бўл.

Матал бор: одам борки, ширин сўзнинг гадоси, ширинзабон — одамларнинг аълоси.

⊙ КЎРИШ НЕЪМАТИ. Ранг-баранг бу дунёнинг жило-жилваларини, минг тусда товланишларини, малоҳат ва латофатли назокатларини кўриб ҳиссий завқланиш, ором олиш, дилга оройиш бериш учун кўзнинг кўриш неъмати нақадар улуғ туҳфа!

Ҳикмат бор: кўз — кўнгилнинг кўзгуси, у бутун вужудга ёруғ оламни номоён этганидек, Одам дилидагини тиниқ булоқдек кўрсатиб туради.

Матал бор: ёмон кўздан асрасин, ёмон кўзлар ёвуз ниятда бўлади.

⊙ ЭШИТИШ НЕЪМАТИ. Чархи фалакнинг садо-нидолари кўп. Олам мунчалар ҳаяжонли! Кўз билан кўриб турган борлиқнинг сукунатда қолишини бир ҳис этинг! Дунёда жимжитликдан даҳшатли нарса йўқ! Олам билан мулоқот эшитиш туфайли бўлади. Серҳаракат дунё оҳанг-овозлари билан гўзал! Одам эшитиш билан руҳига роҳат, қувватига шижоат олади.

Ҳикмат бор: Яхшини эшитиб ибрат ол, майин сўзлаб иззат ол!

Матал бор: ёқимли овоз — дилга ҳамроз. Жаҳду дўқдан кесатиқ билан яралган овоз дилни вайрон қилади.

⊙ КУЧ-ҚУВВАТ НЕЪМАТИ. Бу неъмат шундай яратилганки, унга ақлзаковат қўшилса, Инсон бутун мавжудотдан куч-қувватда устунликка муяссар бўлади. Солиҳ кишилар бу неъматни фақат фойдали ва савобли юмушларга сарфу харж этадилар. Ким куч-қуввати ошиб Одам боласига озор берса, у «дилозор — худо безор» номини олади.

Ҳикмат бор: қувватинг борида — шоҳи жаҳонсан, қаригач кучинг йўқ, нотавон жонсан.

Матал бор: куч-қувватга ғайрат зарур, ғайрат учун қувват зарур.

⊙ ҲАВОИ НАФС НЕЪМАТИ. Инсонда икки ҳавои нафс аъзоси бор. Нафс аслида вужуднинг хоҳиш, истак, майлидан келиб чиқиб, дунёнинг лаззату неъматларидан, маънавияти-ю моддий бойликларидан ва жамики ҳалол нарсаларидан баҳра олиш учун ато этилган. Икки нафсини тийган Одам азиз бўлади. Лекин нафснинг жилови йўқ, шунинг учун тергаб тийиш қийин. Айниқса, нафси аммораи — ғолиб келувчи нафсни тўхтатиб қолиш амри маҳол бўлади. Ҳавои нафснинг бу хил турлари ҳам кўп. Шулардан энг юқумлиси ва шиддатлиги мол-дунё тўплаш, иккинчиси мансаб эгаллашдир. Ҳар иккиси жуда ширин нафс бўлиб, бандалари булар учун ҳатто жонларини фидо этиб юборадилар. Одамлар борки, мол-дунё учун урушжанжал қиладилар, халқни алдайдилар, фириб ишлатадилар, бировнинг ҳақига хиёнатдан тоймайдилар, ҳатто қийналган бева-бечораларнинг ризқрўзини оғзидан тортиб оладилар. Мансаб мавқеида ҳалол турганларни кўролмай, уларнинг ўринларини эгаллаш учун адовату туҳмат уюштирадилар.

Солиҳ кишилар ҳавои нафсни ирода билан жиловлаб ўзларини қаноатда тутадилар, меъёр уларнинг нафсига доим ёр бўлади.

Ҳикмат бор, нафсини тийган — султондир, нафсини тиймаган — ултондир.

Матал бор: менинг нафсим балодур, ёнар ўтга соладур.

⊙ САБР-ТОҚАТ НЕЪМАТИ. Инсонга берилган неъматларнинг аълоси — сабр! Кимда шу неъмат собит бўлса, у обид, ёқимли ва комил одам бўлади. Сабр — оғир кунда ҳамдард, севинчли кунда ҳамдам турадн. Бошга тўсатдан кулфат-мусибат тушганда чидам-матонат билан қилинган сабр — сабрнинг чўққиси дея эътироф этилган. Инсонда сабот, сабр-қаноат, шукроналик қанча зиёда бўлса, ҳақ йўлига шунча осон чиқади. Бесабрлар оғир-қийин кунларда фақат ўз манфаат-шахсиятларини ўйлаб эл-юрт ғамини чекмайдилар, жиғилдон дардидан бошқа ҳамма нарсани унутадилар, савоб-ҳимматни йиғиштириб ташлайдиларда, ҳалол топиш-тутишга қаноат қилмай олғирлик, юлғичлик, қаллоблик йўлига юрадилар, охир-оқибат яхши кунлар келганда ўша бесабрлар ҳам боши, ҳам кети билан шўнғиган ўрдак каби кулгу бўладилар.

Солиҳ кишилар сабрнинг аччиғини тотиб, ширин мевасини ейдилар, сабрни умрнинг зийнати деб биладилар, «бир қийинчиликдан сўнг икки осончилик бор» ақидасини дилда маҳкам тутадилар.

Ҳикмат бор: сабр қилсанг ғўрадан ҳолва битур, бесабрлар ўз оёғидан йитур.

Матал бор: бесабрга сабр — дордур, солиҳга сабр — ёрдур.

Инсонга бир-биридан мўъжизали ана шундай фазилатли хислатлар қатори, эрки-ҳуқуқи эркин бўлиши учун, туйғуларини бир қонун-қолипга солиб қўймаслик учун.

⊙ ИХТИЁР ХИСЛАТИ ҳам ато этилган. Шу билан бирга, «Ихтиёрим ўзимда экан» деб куфрона ишларни қилмаслиги учун ҳидоят йўллари ҳам белгилаб қўйилган. Умр бўйи одам боласи ҳаётини қандай кечирса, охирида жон чиқар арафасида барча яхши ёки ёмон ишларни бирма-бир ёдидан ўтказиши, яхшиларига қаноат ҳосил этиши, ёмонларига афсус-надомат чекиши аниқ!

Солиҳ кишилар бундай эмаслар! Одам улуғ зот! У табиат туҳфа этган ақл-идрок, забон, кўз, эшитмоқ, кучқувват, меъёрли ҳавои нафс, олий сабр-тоқат билан ўзининг азизу мукаррамлигини кўрсатмоғи таъбир жоиз бўлса, икки дунё саодатига мушаррафликни эгалламоғи керак. Ҳаётда шундай имон-эътиқодли кишилар кўп. Мўъжиза бу дунёнинг ажойиботларига ақл кўзи билан қарасак. Қуёш, Ой, Осмон, чарақлаган юлдузлар, она-ЕР, олов, турфа ноз-неъматлар, қўйингки ҳамма-ҳаммаси азиз Инсон учун яратилган.

Инсоннинг имони бутун, диёнати яхши ниятларига доим устун бўлсин!

Тўлқин РАСУЛЕВ.

Улкам гуллари. — Равиль Альбеков сурат-лавҳаси.

* *Сўраган эдингиз...*

«СУВ САЙЛИ»

Ҳар фаслнинг ўз байрами бор, дейишади. Масалан, баҳорда Наврўз, кузда Меҳржон, қишда эса «Сада» (қиш байрами) ташкил этилади. Ёзнинг ҳам ўзига хос анъанаси борми! Шу ҳақда билмоқчи эдик.

Баҳром ҚОБУЛОВ,
Сурхондарё вилоятидаги Ғалаба жамоа хўжалигида яшовчи фуқаро.

Ўзбекистондаги байрамлар ҳақидаги манбаларда ёзилишича, ёзда қуёш тиккага келиб, ҳаво ҳарорати юқори даражага кўтарилганда, табиатда ва одамларда сувга эҳтиёж кучайганда яна қадимгидек «Сув сайли» (унинг аввалги номи «Ангом») ўтказилган. Бу байрам Ўрта Осиёда сув танқислиги кучайганда, Орол қуриётган даврда сувнинг қадрига етиш, уни эъзозлаш тадбирига айланиб кетарди. «Сув сайли» чоғида табиий ва сунъий сув ҳавзаларида турли дам олиш, соғломлаштириш, чўмилиш оммавий равишда ташкил этилади.

ШИНАВАНДА ЧОЙХЎРЛАР

Жисмоний тарбия ва спорт соҳасида, шунингдек Гиннеснинг ажойиб китобига киритилган рекордлар ва анъаналар ҳақида кўп эшитганмиз. Имкони бўлса чойхўр халқлар билан таништирсангиз.

Самиғжон ВАЛИЕВ,
меҳнат кексаси.

Чойхўрликда инглизлар жаҳон рекордчилари бўлиб ҳисобланишади: уларнинг ҳар бири йил давомида ўртача 4,5 килограммдан чой ишлатади. Шундай бўлса-да, «ғолибликни» афтидан, Ливия аҳолисига бериш керак. Тадқиқотчилар ҳар бир ливияликка йилига инглиз кишисига қараганда 53 граммдан кўпроқ чой тўғри келишини ҳисоблаб чиқишган. Иккинчи ўринга даъвогарлар ҳам бор. Шимолий денгизнинг ғарбий соҳилида жойлашган Шарқий Фрисландия аҳолисининг жон бошига 3 килограммдан чой тўғри келади. Жаҳондаги энг кичик кўрсаткич Нигерияда, яъни йилига 23 граммдан чой истеъмол қилинади. Бу амалда ойига бир чойнак демакдир.

ҚАЙИН ШОХЛАРИДАН ЯСАЛАДИ

Ҳаммомда супургидан фойдаланиш бизнинг шароитимизда ҳам оммавийлашиб бормоқда. Илтимос, шундай супурги ясаш ҳақида мутахассис маслаҳатини ёритсангиз.

Қаюмжон ШЕРМАТОВ,
ҳайдовчи.

Бундай супургини қайин ёки дуб дарахтларининг майда шохларидан, баъзан аралаштириб тайёрланади. Супургининг шохчаларини қирқиб олган захоти махкам боғлаган маъқул. Боғлаганда кейинчалик ечиладиган қилиш керак, чунки супурги қуригандан кейин боғлам бўшашади ва уни қайта боғлашга тўғри келади. Унинг бутунлай қуриб қолишига йўл қўймаслик зарур, бу ҳолда барглари тўкилиб кетади. 5-6 кун давомида сўлитилгандан сўнг ҳар бир супурги алоҳида қоғозга ўралиб, ип билан 3-4 марта чатиб қўйилади. Ўралган супургининг икки учи очиқ қолдирилади. Кейин улар янада салқинроқ жойга (елвизак бўлса янада яхши) тахлаб қўйилади. Барглари тўкилиб кетмайдиган супурги одатда июнь ойининг иккинчи ярми ва июль ойи давомида тайёрланади.

Шавкат САЪДИЕВ тайёрлади.

ТАЪҚИБ

Ҳикоя

БУ туш мени болалигимдан бери таъқиб қиларди. Уни биринчи бор кўрганимда неча ёшдалигимни аниқ эслолмайман, лекин кичкина бўлсам керак, чунки уйғонганимдан сўнг ойимни чақириб йиғлаганим ёдимда.

Ёшим улғайган сари туш мени кўпроқ безовта қиладиган бўлиб қолди. Энди ҳар сафар уйқуга ётишдан аввало юрагимни ваҳм босар, «туш яна қайтарилади» деган ўй мени ҳатто тун бўйи мижжа қоқмай чиқишга мажбур қиларди. Туш эса мени сурбетларча таъқиб этаверарди, этаверарди...

Тушимда доим бир хил манзара такрорланарди: сарҳадсиз чўли-биёбон. Атрофда фақат қум барханлари... Саҳро қуёши аёвсиз қиздиради. Ҳамма ёқда сап-сариқ қум, ҳатто осмон ҳам сариқ рангда. Иссиқ гармселга юзимни тутиб бир ўзим кетиб бораётган бўламан. Шамол қум зарраларини учириб юз-кўзимга уради, қайноқ қум оёқларимни куйдиради. Алланимадир кўтариб олган бўламан, дармоним кетиб борган сари, ҳалигини кўтариб юриш малол келади, лекин уни барибир ташлолмайман. Олдинда қум тепалар, уларнинг ортида нима борлигини кўриб бўлмайди. Ҳолим қуриб, тиззаларим букилиб-букилиб кетади, зўр-базўр одимлайман. Бир амаллаб тепаликка етиб оламан-да, юқорига тирмашаман. Тепаликдан ўтиб олгач кўз ўнгимда яна бепоён саҳро намоён бўлади. Томоғим қақраб, силлам қурийди, кўз олдим жимирлашади...

Кейин ўзимни гоҳ эмаклаб, гоҳ судралиб кетаётган ҳолда кўраман. Яна тепалик дуч келади, яна юқорига тирмашаман, лекин энди ярмига ҳам етмай пастга думалайман, устимга шувиллаб қум тўкилади. Ниҳоят тепаликка чиқиб оламан-да, аранг қаддимни ростлайман. Бирдан кўз олдим қоронғулашиб, борлиқ чирпирак бўлиб айланаётганини сезаман. Ортга ўгириламан, шунда олис-олислардан худди саробга ўхшаб қандайдир хароба кўринади. Бир зум каловланиб тураман-да, кейин ерга қулайман. Лаънати туш шунда ҳам тугамайди: йиқилганимдан сўнг анча пайтгача юзтубан ётаман. Аста-секин чап елкамда оғриқ пайдо бўлади. Салдан сўнг оғриқ юрагимга ўтади, юрагим санча бошлайди. Бу борган сари кучаяди, ниҳоят оғриқ чидаб бўлмас даражага етади, бақирай дейман, лекин овозим чиқмайди, бўғиламан, ўзимни ҳар томонга отаман... шунда... шунда уйғониб кетаман-у, ўзимни тўшакда қоп-қора терга ботиб кетган ҳолда кўраман. Шу туш туфайли энди росмана асабийлаша бошладим. Бу туш кўнглимда энг ноxуш ўйларни уйғотар, баъзан бутқул тушкун кайфиятга солиб қўярди. «Нега мени бунчалар ғалати туш таъқиб этади?» деган савол менга тинчлик бермай қўйди. Умримда бирор марта саҳрони кўрган бўлсам ҳам майли эди. Тағин худди кинотасвирдек бир хил бўлиб такрорланишини айтмайсизми? Бирор марта узилиб ҳам қолмайди, доим бошидан охиригача кўришга мажбурман.

Бир гал нимадир бўлди-ю, роппа-роса уч йилгача туш мени таъқиб қилмай қўйди. Энди ундан бутунлай қутулдим, деб суюнгандим. Янглишган эканман.

Баҳор кунларининг бирида мухбир бўлиб ишлайдиган мактабдошимни учратиб қолдим. У чўлда олиб борилаётган археологик қазилмага ҳозирланаётган экан. Менга ҳам бирга боришни таклиф қилди. «Чўлда узоқ бўлмаймиз, — деди у, — репортаж оламан-у қайтамиз. Сурат олишга ёрдамлашворармидинг. Айтишларича, қазилма жуда қадимий эмиш. Рассомсан-ку, балки у-бу нарса чизарсан ҳам. Хуллас, зарар қилмайди бирга борсанг». Чўл, хароба деган сўзларни эшитганимдаёқ юрагим шувиллаб кетгани бежиз эмас экан — ўша куни туш яна такрорланди. Шу бўйи у ҳар куни қайтариладиган бўлиб қолди. Билмадим, негадир кундан-кунга шууримга бир фикр ўрнашиб борарди — назаримда чўлни кўрсам, дўстим айтган ўша харобани зиёрат қилсам тушнинг таъқибидан халос бўладиганга ўхшардим. Энди ўзим дўстимга сим қоқиб тезроқ кетишга ундай бошладим. Ниҳоят бир ойлардан сўнг биз чўлга йўл олдик. Автобус ойналаридан биринчи барханлар кўринганидаёқ тоқатсизлана бошлагандим. Чўлга кириб борганимиз сари кўнглимда алланечук туйғулар уйғонар, фикримни ажабтовур хаёллар банд қиларди. Назаримда шу пайтгача ҳаётимга аллақандай сирлар кўланка солиб келгандек, шу кунгача мени соядек таъқиб этган туш шу сафар олдидаги дебочадек туюларди.

Манзилга қоқ туш пайти етиб келдик. Мана чўлни ҳам кўрдим, харобани ҳам. Тўғрисини айтсам, аввал иккаламизнинг ҳам хафсаламиз пир бўлди. Ўтмишимиз ёдгорлиги бир гектарча майдонни эгаллаб ётган пойдевору яккам-дуккам пахса деворлардан иборат экан...

Биз жойлашган тепаликдан хароба яққол кўриниб турибди. Қоронғуда яна ҳам қорайиб, янада ваҳимали манзара касб этаркан. Мен ҳозиргача қоронғуликдан, жим-житликдан қўрқаман, ҳеч ким йўқ қоронғу чодирга бир ўзим киришга юрагим бетламайди. Лекин ўшанда қоронғулик ва сукунат қўйнида ястаниб ётган харобага боргим келиб қолди. Кўнглимдаги истак борган сари қатъийлашарди. Узоқ ўйлаб ўтирмай палаткадан фонарни олдим-да хароба томон юриб кетдим. Ҳозир бир нарсани яхши англайман — ўша тунда ихтиёр ўзимда бўлган эмас, мени аллақандай мавҳум куч харобага етаклаганди.

Харобага ўн қадамча қолганда тўхтаб нафас ростладим.

Қани энди ўша маҳал харобага қараган сари мени жунбушга келтираётган туйғуларни номма-ном айтиб беролсам! Нима эди бу — ҳаяжонми, қўрқувми, қувончми — нима!

Харобага қараганим сари юрагим энтикиб, ўпкам тўлиб кетаверарди. Ўша тун харобада кечди. Чодирга саҳарда қайтдим.

Эрта саҳарда чўлдан жўнаб кетдим-у, мен бир нарсасини йўқотган одамдек карахт аҳволга тушиб қолдим. Ётсам ҳам, турсам ҳам кўз олдимдан хароба кетмай қолди. Касофат туш эса яна ҳар куни такрорланарди. Энди уйғонганимдан сўнг нималарнидир зўр бериб эслашга ҳаракат қилардим, лекин нимани эсламоқчи бўлардим — билмайман. Бир пайтлар эски ҳовлимизни соғингандек яна қаернидир қўмсай бошладим, болалик чоғимда эски ҳовлимизга чопиб боргандек яна қаергадир елиб боргим келарди.

Мана шундай кунларнинг бирида харобанинг суратини чизиш фикри туғилди. Бошқа иложим ҳам йўқ эди ўзи, чунки хароба доим кўз олдимда турар, ундан бошқа ҳеч нарса ҳақида ўйлолмасдим.

Нима қилиб бўлса ҳам харобани чизиш, чизганда ҳам кўнгилдагидек қилиб чизиш керак эди. Ўша кунларда кўнглимда янги умид пайдо бўлганди: балки суратни чизиб тугатсам, таъқибдан қутуларман ниҳоят? Шу илинж туфайли зўр бериб ишлардим.

Кунлардан бир кун, сурат устида ишлаётиб ғалати аҳволни бошдан кечирдим. Осмонга қандай тус беришни ўйлаб бирпасгина кўзимни юмгандим... Юрагим шитоб билан уриб кетди. Бу бир лаҳзада юз берди, худди «ярқ» этган чақмоқ тун зулматини ёритгандек бир зум, атиги бир зумгагина кўз олдимда нотаниш манзара пайдо бўлди. Аввал гуллаб ётган бута шохлари кўринди. Пушти новдалар шамолда аста тебранарди. Кейин қум барханлари... йўқ, тушимдагидек тап-тақир чўл эмас, ҳар ер-ҳар ерда янтоқ, саксовул ва яна аллақандай чўл гуллари. Олисда, жуда олисда — хароба. Кейин осмон, сап-сариқ эмас, ложувард осмон, тиниқ, тоза осмон. Кўзимни очдим. Қизиқ, қаердан пайдо бўлди бу манзара? Ўзим ўйлаб топдимми? Наҳотки фақат хаёлотнинг меваси бўлса бу? Назаримда бу манзарани қаердадир кўргандек эдим, лекин қаерда, қачон? Қанчалар ўйламай барибир ўйимга етолмасдим. Суратни чизаётиб ҳам ўзимни қандайдир сеҳр таъсирида сезардим. Ўша манзарани кўзимга қандай кўринган бўлса шундайлигича қоғозга кўчира бошладим. Суратнинг ўнг қисмини пушти ранг бута гуллари эгаллади. Бу қандай бута эканини билмайман, умримда бундай гулларни кўрмаганман, лекин ўшанда бутанинг ҳар бир гули, ҳар бир новдаси кўз олдимда аниқ гавдаланиб турди. Чап томонда, кун чиқар тарафда, қум барханлари ортида якка-ёлғиз хароба сукут сақлаб турарди.

Суратни дастлаб кўрганлар «Чўлда баҳор» ёки «Чўлда тонг» деб аташни маслаҳат беришди... Чунки баҳор ҳам, тонг ҳам жуда тез ўтади, жуда қисқа бўлади. Шафқатсиз саҳро қуёши бута новдаларидан ён атрофга таралаётган, қалъани ҳам пушти ранг ҳарир пардага ўраб, зангори осмонда ҳам акс этаётган нафис пушти ранг сокинликни дам ўтмай тарқатиб юборади, бутун борлиқ заъфарон тус олади. Бу суратга қарагач, негадир маъюс тортиб қолардим, у доим аллақачонлар бузилиб кетган ҳовлимизни ёдимга соларди. Кейинчалик бу асар ҳақида бир танқидчи «Бу хароба менга эртаклардаги тилсимланган қасрни эслатади, — деганди. — Бир пайтлар саҳро ўрнида гуллаб-яшнаган шаҳристон бўлгандир балки. Балки чўлда маъюс қўққайиб турган бу ғариб хароба ўша йироқ мозийни, бус-бутун қалъа бўлган даврни хотирлар, қўмсар...»

Суратни чизгунимча атиги бир неча ой ўтган бўлса ҳам, назаримда анча йиллардан бери ишлаётгандай эдим. Чизиб битирганимдан сўнг қанчалар енгил тортганимни билсангиз эди! Елкамдан тоғ ағдарилгандай эди гўё.

Қисқа вақт ичида чизиб тугатилган бўлса ҳам бу асар менга кутилгандан зиёд муваффақият келтирди. Лекин мен учун энг катта мукофот тушнинг таъқибидан қутулганим эди. Суратни чизиб тугатган кундан бошлаб ўша туш бошқа такрорланмай қўйди. Энди ундан бутунлай халос бўлганимга ишончим комил эди. Тез орада фикримни тасдиқловчи воқеа юз берди.

Дам олиш куни, мен одатдагидек устахонамда ишлаб ўтирардим. Бир пайт эшик тақиллаб қолди. Очдим. Остонада қўлида қоғозга ўроғлиқ узунчоқ алланима кўтарган мўйсафид турарди. Ичкарига таклиф қилдим. Нотаниш меҳмон ичкарига кириб фотиҳа ўқигач, анчагача суратларни томоша қилиб ўтирди. Кейин негадир юзимга қаттиқ тикилиб қолди.

— Бир ҳафта аввал кўргазмада бўлгандим, ўғлим, — гап бошлади у. — Сиз ишлаган суратни кўрдим. Биласизми, бу сурат... Ўғлим, сиз мени тўғри тушунинг фақат. Сизга ҳеч қандай даъвоим йўқ, мен шунчаки... — Меҳмон бирдан ўйланиб қолди, кейин қўлидаги қоғозни ёзиб олдимга қўйди. — Яхшиси мана бунга қаранг.

Меҳмоннинг пойинтар-сойинтар сўзларидан ажабланиб қоғозга кўз ташладим. Бу ҳали чизиб тугатилмаган, аниқроғи эндигина ишлана бошлаган сурат эди. Қоғоз четларининг сарғайиб кетганидан анча эски бўлса керак. Суратга тузукроқ қараб олгач, бирдан ҳайратга тушдим — бу менинг асаримдаги манзаранинг худди ўзи эди. Бирор чизиғи бегона эмас. Меҳмонга савол назари билан қарадим. У юзини ғалати тириштириб, менга худди ачингандай қараб турарди.

— Сизга ҳаммасини бир бошдан айтиб берганим тузукдир балки. Бу воқеага анча бўлган. Кечирасиз, ҳозир неча ёшдасиз?

— Ўттиз икки.

— Қизиқ... Бу воқеа ҳам роппа-роса ўттиз икки йил аввал юз берганди. Сиз у пайтлар ҳали туғилмаган экансиз...

Хуллас, у вақтлар мен археолог бўлиб ишлардим. Биз Н. чўлининг жанубида қазилма ишларини олиб борардик. Иш анча ниҳоясига етиб қолганда, шимолда ҳам қадимий бино қолдиқлари борлиги аниқланди. Қайтаётиб ўша янги топилган харобанинг суратини олдик. Суратлар нимадир бўлиб менинг бир рассом дўстимнинг қўлига тушиб қолди-ю, хароба уни жуда қизиқтириб қўйди. Дўстим шу харобанинг суратини чизмоқчи эканини айтиб, уни ҳам ўзим билан бирга олиб кетишимни илтимос қилди. Навбатдаги сафаримнинг бирида у биз билан бирга жўнади. Аслида бирга олиб кетмасак бўларкан... Дўстим суратини чизмоқчи бўлган хароба биз ишлаётган ердан анча олисда эди. У тонг қоронғусида чиқиб кетганича шундан сўнг қайтиб келмади. Бу вайронанинг нимаси ёқиб қолганди унга ҳайронман. Аввалига адашиб қолмаслиги учун кимдир унга шерик бўларди, кейин йўлни анча ўрганиб олгач, бир ўзи қатнай бошлади. Бир куни у жуда ҳаяллади. Биз уни иш билан қизиқиб кетиб кечикаётгандир деб ўйловдик. Лекин қоронғу тушганда ҳам ундан дарак бўлмади. Кўнглим алағда бўлиб у кетган тарафга йўл олдим. Яқин атрофда кўринмасди. Менга қўшилишиб бутун лагерь уни қидирди. Фақат тонгга яқин, қум тепаларидан бирида жасадини топдик. Кечаси билан эсган шамол уни қум билан кўмиб юбораёзган экан.

Кейинчалик маълум бўлишича у юрак хуружидан вафот этган экан. Юраги хасталигидан бехабар эдим. Раҳматлик сира юрагидан шикоят қилмаганди.

Меҳмон боядан бери ерга чизиб ўтирган кўзларини менга тикди.

— Бу сурат унинг ёнидан топилган эди. Қанча меҳнат сарфлаганди-я, қанчалар орзу қилганди уни чизиб битиришни. Нечоғли армон билан жон бердийкин, шўрлик...

Суратга беҳол назар ташладим-у нафасим бўғилиб, кўз олдим қоронғилашиб кетаётганини сездим. Шунда охирги марта, бир лаҳзагина, худди мен билан видолашаётгандай қаршимда яна жазирама саҳро ва якка-ёлғиз хароба намоён бўлди.

Нодира СОДИҚОВА.

● Футбол — бу сеҳр, бу афсунгарликдир.

* Футбол

ШВЕЦИЯНИНГ ТИЛСИМ САНДИҒИ

ёхуд Европа биринчилиги сабоқлари

МАНА икки ҳафтадан ошиқ давр ичида давом этган VIII Европа футбол биринчилиги ниҳоясига етди. Дунёнинг барча қитъаларидаги миллион-миллионлаб футбол ихлосмандларини икки ҳафта мобайнида ҳис-ҳаяжон уммонида тутиб турган анжуман тафти аста-секин босилмоқда. Ютуқлар саси-ю мағлубиятлар алами, тўпурарлар маҳорати-ю дарвозабонларнинг сеҳрли ўйини ортда қолди. Эҳтирослар тиниб, изга қайтадиган, биринчилик беллашувларини чиғириқдан ўтказиб таҳлил қиладиган вақт етди.

Швеция футбол майдонларида ўтган Европа биринчилиги олтин ҳарфлар билан футбол тарихига битиладиган бўлди. Чемпионат ўз ибтидосидан то интиҳосигача — тилсимлар сандиғига айланиб, 26 июнь кунигина бу сандиқнинг калити топилди.

Биринчилик арафасида қитъадаги мутахассислар жўр бўлиб жаҳон чемпионлари — Германия терма командаси, голландияликлар ёхуд францияликлар ғолибликка асосий даъвогар дея жар солишди. Англиядаги «букмэкерлар» ҳам (футбол натижаларига пул тикиб гаров ўйнайдиганлар), итальян «тото»чилари ҳам, тренерлар ҳам, башоратчилар ҳам, хуллас барча Дания терма командасининг биллур совринни қўлга киритишини заррача бўлса-да хаёлларига келтирмаган эдилар.

Спортни ҳамиша сиёсатдан холи дейишади. Афсуски, ғарб доираларининг бирёқлама сиёсати натижасида эълон қилинган иқтисодий-сиёсий тазйиқлар ҳалол кураш билан финал босқичга чиққан Югославия терма командасини бу улкан футбол байрамидан маҳрум қилди. Чемпионат бошланишига атиги бир ҳафта қолганида финал ўйинларига қўйилган данияликлар ўз ғалабалари билан менинг фикри-ожизимча сиёсатчиларнинг ҳам, УЕФАдаги тўраларнинг ҳам боплаб таъзирини беришди.

Чемпионатнинг умумий савиясига келсак, Швецияда ўтган биринчилик тактика, услубият нуқтаи назаридан Америка кашф этгани йўқ, албатта. Франция ва ГФРда бўлиб ўтган сўнгги чемпионатлар кўпроқ ҳужумкорлик тусида ўтган эди. Гарчи Швеция майдонларида ўша голландияликлар, Франция, Швеция терма командалари ҳужумкорлик руҳига зўр берган бўлсаларда, ўтган биринчиликлардан фарқли равишда бу сафар «оқилона тежамкорлик» тактикаси ғолиб чиқди. Данияликлар қўллаган услуб, ифода жиҳатидан у қадар ёрқин бўлмаса-да, уларнинг миллиметргача аниқликдаги коллектив ўйини «ханжарли» қарши ҳужумлари эвазига Лотин Америкаси усулида ўйнайдиган Францияни, «тотал футбол» услубини қўллайдиган (ҳамма ҳужумда, ҳамма ҳимояда) Голландияни ва ўта кучли жисмоний тайёргарликка асосланадиган немисларни мағлубиятга учратишди. Шимолликлар томонидан бу асосий уч ўйинда қўлланган тактикани эсланг-а: ҳар сафар Дания ўйин ибтидосини сурункали ҳужумлар билан бошлаб, рақибларини гўёки «нокдаунга» юбориб, керакли бир-икки тўпни киритишарди. Иккинчи бўлимда эса тўлалигича ҳимоя марраларига туриб олишарди. Қизиғи шундаки, уччала ўйинда ҳам бу усул ўзини тўла оқлади. Ҳатто голландияликлар ҳам охир-оқибатда данияликларнинг ҳимоясини тор-мор қила олишмади. Билмадим, ишонмассиз, лекин Дания— Голландия ўйинида баҳс 11 метрлик жарима тўпларига бориб тақалганда, мен ишонч билан «шимолликлар ғалаба қозонади» деган фикрга келдим. Нега? Дания ўйинчиларининг совуққонлигига эътибор бердингизми? Ҳатто энг оғир дамларда ҳам қайноқ французлар, афсунгар голландияликлар, темир хусусиятли немислардан фарқли равишда данияликлар бирор дақиқага бўлсада парокандаликка тушишгани йўқ. Дания — 1992 командасини мен электрон-ҳисоблаш машинасига ўхшатган бўлардим. Улар устозлари Ричард Нельсен белгилаган дастурдан бир дақиқага бўлса ҳам оғишмадилар.

Даниянинг ғалабасини мен улардаги руҳий енгиллик билан ҳам баҳолаган эдим. Нега деганда, тақдир тақозоси билан сўнгги дақиқада финал ўйинларига қўйилган бу терма команда ўйинчилари бошқа жамоа ўйинчилари устидан тош мисол босиб турган масъулиятдан ҳоли эдилар. Чунки улар бошқалар каби ярим йил — бир йиллик тайёргарлик даврини ҳам бошларидан кечирганлари йўқ эди. Ана шу руҳий енгиллик, пировардида данияликларнинг устунлигини таъминлади.

Лекин биргина руҳий енгиллик ва совуққонлик, ёхуд аниқ коллектив ўйин билангина уловни олиб кетиб бўлмасди. Дания ғалабасини таъминлаган яна бир омилдан бири — унинг сафида ёрқин футбол юлдузларининг порлаши бўлди. Дарвозабон Петер Шмейхел, ҳимоячи Хенрик Андерсен, ярим ҳимоячилар Ким Вильфорт ва Хенрик Ларсен, ҳужумчилар Флеминг Поулсен ва Брайан Лаудрупларнинг забардаст ўйини тарози палласига ўз таъсирини ўтказмасдан қолмади. Ва ниҳоят, энг асосийси данияликларга омад кулиб боқди, буни тан олиш керак. Зеро футболда омад муҳим роль ўйнайди.

Футболда олий андоза ҳисобланган чиройли, ҳужумкор ўйин Швецияда мағлубиятга учради. Аниқроғи кўримсизроқ ўйин соҳиби Даниянинг ғалабаси натижасида футбол бой берди. Ҳолисанилло айтганда, Голландия ғолибликни қўлга киритганда адолатли бўларди албатта. Зеро ўйин савияси, футболчиларнинг жисмоний ва руҳий тайёргарлиги бобида бутун биринчилик давомида голландияликларнинг олдига тушадигани бўлмади. Аммо футболда омад деган нарса бўлади. 1982 йили жаҳон чемпионатида бразилияликлардан, 1986 йилда Мексикада Франциядан юз ўгирган омад ўзининг қалтис ҳазилини 1992 йилда Голландия устидан такрорлади. Биргина Рийкаард, Куман, ван Бастен, Гуллит, Бергкамп, Рой каби ўйинчиларнинг ўзи нимага қодир эди-я? Афсус, 1974 йили жаҳон биринчилигида биринчи бор «тотал футбол» услубиятини қўллаган голландияликлар бу сафар ҳам ўз йўлларига содиқ қолдилар. Биз бир неча бор Куманнинг ҳужумчи сифатида рақиб дарвозаси томон йўналиши-ю Гуллитнинг марказий ҳимоячи ўрнида жонбозлик кўрсатганига гувоҳ бўлдик. Гарчи Ринус Михельснинг шогирдлари ғолиб бўлишмасада, ҳеч шак-шубҳа йўқки, Голландиянинг бу биринчиликдаги ўйини мухлисларнинг хотирасидан изсиз кетмайди.

Мен биринчиликда қатнашган командаларнинг ўйин савиясини онгли равишда уч тоифага бўлардим. Биринчиси, гарчи кўримсизроқ ўйин кўрсатишган бўлишсада, натижага эришган жамоалар (Дания, Германия). Иккинчи тоифа — ажойиб, ҳужумкор ўйин намойиш қилган, аммо фалакнинг гардиши билан ярим йўлда қолиб кетган командалар (Голландия, Швеция, Франция, Шотландия). Ва ниҳоят, на ўйинида бирор «таъм» бўлган, на бирор дуруст натижага эришган жамоалар (Англия ва МДҲ).

Шу мулоҳазалардан келиб чиққан ҳолда айтиш мумкинки, Швеция ва Шотландия (албатта данияликлардан истисно ҳолда) биринчиликнинг ажойиб тухфаси бўлди. Шведлар бениҳоя чиройли ўйин кўрсатишди. Агар ярим ҳимояда Томас Бролинга ўхшаш яна бир моҳир ўйинчи бўлганда, агар майдон эгалари немисларга ўхшаб бироз жангарироқ бўлишганида, балки улар ғолиб ҳам бўлишар эди. Лекин ярим финалга чиқиш ҳам ҳаммага насиб этавермайди.

Айниқса Шотландияга ачинасан киши. Юз йиллар давомида шаклланган «инглиз футболи»дан четга чиқиб, биринчи бор ўта ҳужумкор, хилма-хил ўйин кўрсатган шотландияликлар тақдир қурбони бўлишди. Агар гуруҳдаги дастлабки ўйинни голландияликларга қарши бошламаганларида, ким билади — нима бўларди.

Энди МДҲ хусусида. Шу пайтгача ўтказилган ва терма жамоамиз қатнашган бирорта Европа биринчилигида бизникилар бу қадар бўш, бу қадар кўримсиз ўйин кўрсатишмаганди. 1988 йили Сеул Олимпиадасида ғолиб бўлган, 1991 йили Европа биринчилигининг дастлабки босқичда ажойиб ўйин кўрсатган команданинг гўё шарпаси қолди, холос.

Мағлубият сабабларини «омадсизликка», асосий ўйинчиларнинг жароҳат олганига йўйиш инсофдан эмас. Байроғи, мадҳияси бўлмаган командадан нима ҳам кутиш мумкин эди? МДҲ ҳали биринчилик бошланмасданоқ мағлубиятга учраган эди. Сабабими?

Биринчидан, чет элдаги профессионал клубларда ўйнаётган ўйинчилар команданинг ўзагини ташкил этмаслиги керак эди. Нега деганда, ўша Михайличенко ҳам, Добровольский ҳам, бошқалар ҳам МДҲнинг асосий услуби — коллектив ўйиндан чиқиб кетишган эди.

Иккинчидан, маънавий-руҳий омилларни ҳисобга олганда, «чет эллик»ларни умуман терма командага яқинлаштирмаслик керак эди. Зеро улар оладиганини олиб бўлди. Бундан ортиғига қурблари ҳам етмасди, хоҳлашмасди ҳам. Илгаридек улардан ватан учун фидойилик кўрсатишни талаб қилишнинг ўзи кулгили эди.

Учинчидан, ҳали таъкидлаганимиздек, собиқ СССР ўйини асосан юқори жисмоний тайёргарликка таянган коллектив ўйин эди. Коллектив ўйин футболчилардан жон куйдиришни, тинмай ҳаракат қилишни, тўпсиз югуришни талаб қиларди. Афсуски, ғарб колбасасидан тотиб анча оғирлашган Михайличенко, Добровольский, Кузнецов ва бошқалар югуришни хаёлларига келтирганлари йўқ.

Бунинг ўрнига, орқага, ёнга, ўнгасўлга тўп узатишлару, бемаъни хатти-ҳаракатлар Кирьяков, Юранларнинг «моҳирона» йиқилишлари... Аминман бундай ўйинни кўриб, ранжимаган мухлиснинг ўзи қолмаган бўлса керак.

А. Бишовецнинг ҳам, россиялик бошқа мутахассисларнинг ҳам бир оғиздан «Швецияга ҳамдўстликдаги энг кучли ўйинчилар боришди. Улардан кучлироқ ўйинчининг ўзи йўқ», деган фикрига мутлақо қаршиман. Бехтиёр, қани эди 1986 йил қайтиб келсада, Бишовецга ўхшаш «башоратчилар» кучсиз деб ҳисобловчилардан бир команда тузилиб Европа чемпионатида қатнашса эди деган фикрга бораман. Мексикада бўлган чемпионат арафасида Яковенко, Рац, Яремчук ҳақида мухлислар нарёгда турсин, ҳатто мутахассислар ҳам бирор бир тасаввурга эга эмасдилар. Ваҳоланки, улар қандай ўйин кўрсатишган эди-я?

Россияда ҳам, бошқа мамлакатлар биринчиликларида ҳам чет эллик «легионерларнинг» ўрнини босадиган, улардан минг чандон зўр ўйин кўрсатишга қодир ўйинчилар истаганча топилар эди. Биргина Пятницкий, Саленко, Заец, Мухадов, Муҳаммадиев, Мандреко, Бессмертних, Ледяхов каби ўйинчиларни олайлик. Уларнинг яхшироқ ўйин кўрсатишига аминман. Нега деганда, улар Европа миқёсида танилиш, бирор бир бой клуб билан фойдали шартнома тузиш учун жонларини жабборга беришарди. Онопко бунга ёрқин мисол. Иккинчидан, уларга ҳали калондимоғлик, собиқ ватанга масхаралангансимон тусда назар солиш ҳисси хос эмас. Улар том маънода ўзимизникилар. Афсуски А. Бишовец «узоқдаги қуйруқдан яқиндаги ўпка яхши» ақидасига кўра иш тутмади, Афсус.

VIII Европа чемпионати ҳақиқий футбол байрамига айланди. Икки ҳафта мобайнида тўрт миллиарддан зиёд томошабин, бир-биридан муросасиз, бир-биридан қизиқарли ўйинларнинг гувоҳи бўлишди. Швецияда ўтган биринчилик 9 қитъа футбол саҳнасига Дания, Швеция, Шотландия каби ифодали ёрқин командаларини чиқарди. Хесслер, Поульсен, Бролин, Далин, Лаудруп, Бергкамп, Рой, Макалистер, Бланк каби янги футбол юлдузларини кашф этди. Ларсен, Эрикссон, Ридли каби тўпурарларни етиштирди. Ва ниҳоят, биз мухлисларнинг кайфиятига беtakрор кайфият қўшди. Бунинг учун футбол байрамидан миннатдор бўлиш керак, албатта!

Толиб НУРМУҲАМЕДОВ.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТАШКИЛОТЛАР ВА ХЎЖАЛИКЛАРНИНГ

РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

СИЗ БИЗНЕСДА МУВАФФАҚИЯТ ҚОЗОНИБ, ЗАМОНАВИЙ ИШБИЛАРМОНЛИК МАЛАКАСИНИ ЭГАЛЛАШНИ ИСТАЙСИЗМИ!

Республикамиздаги энг йирик биржалардан бири бўлмиш «Ўзбекистон» агросаноат биржаси ва «Мезон» кичик корхонаси биржа ўқув марказининг брокерларни тайёрлаш курсига тингловчиларни қабул қилади.

Махсус ишлаб чиқилган ўқув дастури ҳамда ўзбек ва рус тилларидаги юқори даражадаги таълим сизнинг брокерлик касбини эгаллашингизда катта ёрдам беради.

Сизларни брокерлик ишининг ҳуқуқий асослари, бухгалтерлик ҳисоби, юз бериши мумкин бўлган муайян иш вазиятларини амалий таҳлил қилиш курси, руҳий тренинг бўйича мазмундор лекциялар ва ўзига хос машғулотлар кутади; шунингдек, биржада ўз имкониятларингизни синаб кўришингиз ва ишбилармонлик алоқаларини ўрнатишингиз мумкин.

Бугунги кунда мазкур курсларни тугатган 300 дан ортиқ брокерлар «Ўзбекистон» агросаноат биржасининг турли бўлимларида фаолият кўрсатишмоқда.

Ўқиш муддати — 1 ой.

Машғулотлар гуруҳларнинг тўлишига қараб бошланади.

Уй-жойга эҳтиёжи бўлган бошқа шаҳарлик тингловчилар меҳмонхона билан таъминланадилар.

Ўқишни тугатгач, Сиз ўқув марказининг биржаларда савдо-сотиқни амалга ошириш ҳуқуқини берадиган малака-ихтисосни белгиловчи шаҳодатнома (сертификат)сини олишингиз мумкин. Марказ битирувчилари, шунингдек, биржа ишлари асослари ва брокерлик идорасини ташкил этиш бўйича ҳужжатлар мажмуи билан ҳам таъминланадилар.

ХЎЖАЛИКЛАР, ЖАМОА ВА ДАВЛАТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ҲУРМАТЛИ РАҲБАРЛАРИ!

Қисқа муддат ичида биз Сизларга бозор муносабатларида сизларнинг манфаатларингизни муносиб ҳимоя қилишга қодир малакали ходимларни тайёрлашда ёрдам берамиз.

Биз ўзимиз тайёрлаган брокерларнинг билимлари учун кафолат берамиз, ахир бу — «Ўзбекистон» биржаси ва «Мезон» кичик корхонасининг обрўси-ку!

БИЗ СИЗЛАРНИ КУТАМИЗ!

Бизнинг алоқа телефонимиз: (3712) 45-89-56.
Манзилгоҳимиз: 700043, Тошкент шаҳри, Халқлар дўстлиги кўчаси, 8-уй.

ҲУРМАТЛИ ОТА-ОНАЛАР!

Бозор иқтисодиёти шароитида фарзандларингизни тадбиркор мутахассис бўлиб етишишини истасангиз

АБУ РАЙХОН БЕРУНИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ТЕХНИКА УНИВЕРСИТЕТИ

қошида ташкил этилган тижорат мактабига ошиқинг

Бу мактабда махсус 10 ва 11-синфлар ташкил қилинган бўлиб бу ерда фарзандларингиз ўрта маълумот олиш билан бир вақтда — **инглиз ва турк** тилларини мукаммал эгаллашади.

— замонавий чет эл компьютерларида ишлашни ўрганишади,

— математика ва физика фанларидан чуқур билимга эга бўлишади,

— дорилфунунга имтиёзли кириш ҳуқуқини қўлга киритишади.

Мактабга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар тавсия этилади: университет ректори номига ариза, шаҳодатноманинг асли (10 синфлар учун), шаҳодатноманинг асли ва 10-синф табелидан кўчирма (11-синфлар учун), 086/У шаклдаги тиббиёт маълумотномаси, 8 дона 3×4 см. ўлчамли сурат.

Ўрта мактабларда аъло ва яхши баҳоларга ўқиётган ўсмирлар махсус суҳбатдан ўтгач қабул қилинадилар. Мактабда ўқиш учун сарфланадиган маблағнинг бир қисмини ота-оналар ёки уларнинг ташкилотлари қоплаши шарт. Бошқа шаҳардан келган ўсмирлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Ҳужжатлар 20 августга қадар қабул қилинади. Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: Тошкент шаҳри, Уқчи кўчаси, 73-уй. 76-мактаб-лицей биносида.

ТЕЛЕФОНЛАР: 44-10-78, 44-13-69, 46-88-32.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШ КОЛЛЕЖИ

1992-93 ўқув йилига ўрта маълумотга эга бўлган

ЎҚУВЧИЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Кундузги бўлимга:

Қурилиш иқтисодиёти ва режалаштириш;

жамоат ва турар жой биноларнинг меъморчилари

бино ва иншоотларни қуриш ва фойдаланиш;

темир-бетон қурилмалари ва қурилиш маҳсулотларини ишлаб чиқариш;

ички иситиш ва сув билан таъминлаш шахобчаларини йиғиш;

бино ва иншоотларни электромеханик ускуналаридан ва автоматик жиҳозларидан фойдаланиш;

ишбилармонлар фаолияти.

АРИЗАЛАР 15 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтказилади. Уқувчилар сафига қабул қилиш 25 августгача ўтказилади.

Сиртқи бўлимга:

Қурилиш иқтисодиёти ва режалаштириш;

бино ва иншоотларни қуриш ва фойдаланиш;
темир-бетон қурилмалари ва қурилиш маҳсулотларини ишлаб чиқариш;

ички иситиш ва сув таъминлаш шахобчаларини йиғиш.

Азизалар 10 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтказилади. Уқувчилар сафига қабул қилиш 21 августдан 31 августгача.

Коллежга кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар: ўзбек тили ва адабиёти (иншо), расм (меъморчилик мутахассислигига кирувчилар учун), математика (оғзаки).

Аризалар коллеж директори номига ёзилиб қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: ўрта маълумот ҳақида ҳужжат (асл нусхаси), 086/У шаклдаги тиббиёт маълумотномаси, 6 дона фотосурат (3×4) см. ўлчамдаги, маъмурият томонидан тасдиқланган меҳнат (колхозчи) дафтарчасидан кўчирма (иш стажига эга бўлганлар, ҳамда сиртқи бўлимга кирувчилар учун), корхона, қурилиш муассасаси ёки ташкилотдан юборилганлиги ҳақидаги йўлланма.

Техникумга кирувчилар қабул ҳайъатига паспорт, ҳарбий билет ёки ҳарбий гувоҳномаларини шахсан кўрсатадилар. Бу ҳақда уларни шахсий ҳужжатига тегишли изоҳлар ёзиб қўйилади. Бошқа шаҳардан келиб кундузги бўлимга кирувчилар имконияти борича ётоқхона билан таъминланадилар. Стипендия умумий қоидага мувофиқ берилади.

МАНЗИЛИМИЗ: Навоий кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: 44-24-42, 44-23-04, 44-61-80.

Тошкент шаҳар Собир Раҳимов райони 134-ўрта мактаб томонидан Адилов Мирсобит Мирқодирович номига берилган 036105 номерли йўқолган **ўрта маълумот тўғрисидаги аттестат**

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ЙЎҚОЛГАН

Тошкент шаҳар, Ҳамза районидаги, «Амир Темур» маҳалла комитетининг йўқолган думалоқ муҳри

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар 83-мактаб томонидан Маҳкамов Муроджон Бахтиёровичга 1992 йилда берилган А-088746 номерли 9-синфни тугатганлик тўғрисидаги гувоҳнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«ШАРҚ»

НАШРИЕТ МАТБААЧИЛИК КОНЦЕРНИ

Торжок ва Москва матбаачилик заводларининг буёғи;
Зарайск заводининг сезгир пластиналари;
кимёвий моддалар;
сантехника ускуналари;
— винтеллар,
— насослар,
— клапанлар;
— С 245 ПС дизелли аравачадаги «Андижонлик» насоси.
Матбаа ускуналари:
— қадоқловчи-қисувчи БПМ—1,5 пресси,
— қоғоз майдалагич,
— ПУА—1—274 қадоқлаш машинаси,
— токарлик кескичлари,
— подшипникларни

СОТАДИ

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, «Правда» газетаси кўчаси, 41-уй. Телефонлар: 33-21-86, 33-02-96.

фирмаларнинг иш юритиш қоғозлари, шахсий гувоҳномаларга янги герб туширилган ҳолда тайёрлаб бериш кафолатини олади. Буюртмалар чекланмаган тарзда қабул қилинади.

МАНЗИЛИМИЗ: Ленинград кўчаси, «Шарқ» концернининг офиси

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 33-50-75, 33-84-78, 33-80-07, 33-90-50.

Тошкент шаҳар Воситачилик савдоси идораси жамоаси шу идорага қарашли 19-дўкон директори Ҳ. Н. Холмуҳамедовга онаси

Башоратхожиниса бувининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Чилонзор ноҳия халқ таълими бўлими, ноҳия халқ таълими ва фан ходимлари касаба уюшмаси қўмитаси ҳамда 201-мактаб жамоаси Чилонзор ноҳия халқ таълими бўлими мудири М. А. Абдалимовга отаси, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси

Абдалим ШОБЎТАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

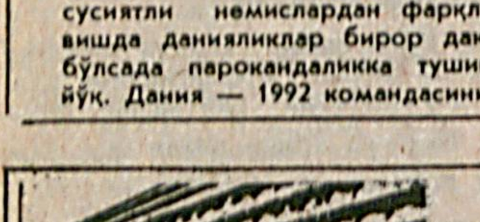

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Узбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.